

WP4

BECAN Projekat

**Balkanska epidemiološka
studija o zlostavljanju i
zanemarivanju dece**

**Broj ugovora: 223478,
Kolaborativni projekat**

**Naziv partnerske organizacije:
Fakultet za specijalnu edukaciju
i rehabilitaciju, Univerzitet u
Beogradu
Januar 2013.**

STUDIJA PRAĆENJA SLUČAJEVA (SPS):

NACIONALNI IZVEŠTAJ ZA REPUBLIKU SRBIJU

U kontekstu ostvarenja 4.2: „Stopa incidence prijavljenih i/ili otkrivenih slučajeva ZZD, oblici ZZD I socio-demografske karakteristike porodica, u 9 balkanskih zemalja“ i ostvarenja 5.4: „Deset izveštaja o rezultatima istraživanja (9 nacionalnih i 1 balkanski)“ za pripremu produkta za isporuku 4.2: „Izveštaj o incidenci (na nacionalnom nivou i na nivou Balkana) prijavljenih slučajeva ZZD“

INFORMACIJE O IZVEŠTAJU

Projekat

Akronim projekta:	BECAN
Pun naziv projekta:	Balkanska epidemiološka studija o zlostavljanju i zanemarivanju dece
Broj ugovora:	223478
Osnov finansiranja:	Kolaborativni projekat
Datum početka projekta:	1-10-2009
Trajanje projekta:	40 meseci
Aktivnosti najrelevantnije za temu:	Unapređenje zdravog ponašanja dece i omladine, primena istraživanja u praksi zdravstvene zaštite, trendovi zdravlja stanovništva [HEALTH-2007-3.3-1, 3.1-1, 3.2-7]
Web-sajt projekta:	www.becan.eu

Izveštaj

Broj produkta za isporuku:	4.2 (+ ostvarenje 4.2 i 5.4)
Naziv produkta:	Izveštaj o incidenti (na nacionalnom nivou i na nivou Balkana) prijavljenih slučajeva ZZD“
Očekivani datum predaje:	38. mesec
Realni datum predaje:	40. mesec
Autori:	Ljiljana Stevković, Nikola Petković, Lazar Tenjović, Veronika Išpanović-Radojković,
Korisnik:	Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu, Republika Srbija
Broj radnog paketa:	4
Naziv radnog paketa:	Studija praćenja slučajeva
Koordinator radnog paketa:	Institut za zaštitu zdravlja dece-Odeljenje za mentalno zdravlje i socijalni rad
Učesnici radnog paketa:	CRCA-AL, SWU-BG, UNIZG-HR, UniCIPsy-FYRoM, UBB-RO, FASPER-RS, AAHD-TR, FPN-BiH
Broj osoba-meseci za produkt:	306,76 (ICH- GR: 92, CRCA-AL: 11, SWU-BG: 8, UNIZG-HR: 34,36, UniCIPsy-FYRoM: 21, UBB-RO: 44,4, FASPER-RS: 40, AAHD-TR: 15, FPN-BiH: 41)
Nivo diseminacije:	PU
Vrsta:	R
Verzija:	Finalna
Broj strana (+ korice):	60
Ključne reči:	slučaj, zlostavljanje i zanemarivanje dece (ZZD), praćenje, incident, oblik zlostavljanja, negovatelj, nasilnik, porodica, službe, usluge, arhive, baze podataka

Zlostavljanje i zanemarivanje dece je složen zdravstveni i socijalni fenomen uzrokovan kako individualnim i porodičnim, tako i socijalnim faktorima. Proces kontinuirane viktimizacije, zlostavljanja i zanemarivanja dece izaziva neposredne i dugoročne zdravstvene i bihevioralne posledice (na individualnom nivou) i materijalne i socijalne posledice (na širem društvenom nivou).

Stvarni obim problema je nemoguće utvrditi, prvenstveno zbog činjenice da viktimizacija dece ostaje obavijena velom tajne, kao i zbog nedostatka sistema za praćenje pojave. Polazna tačka za uspešno sprečavanje i suzbijanje viktimizacije dece jeste efikasan sistem evidentiranja podataka o ZZD, zasnovan na informacijama o incidentu, porodici, nasilniku i žrtvi. Uprkos naporima na polju bolje primene Opšteg i posebnih protokola u praksi, kao i primene Nacionalne strategije za prevenciju i zaštiti dece od nasilja 2008-2015 u Srbiji još uvek nije formirana nacionalna baza podataka o zlostavljanju i zanemarivanju dece, kao ni strategija za praćenje ovog fenomena.

Polazna osnova Studije praćenja slučajeva (SPS) jeste da utvrdi u kojoj meri je zvanična, registrovana incidenca zlostavljanja i zanemarivanja dece u skladu sa skrivenom incidencom u okviru opšte populacije. Osnovni cilj SPS je da utvrdi incidencu svih oblika ZZD, i da dobijene rezultate potom uporedi sa rezultatima dobijenim epidemiološkom studijom.

Podaci su prikupljeni u 14 centara za socijalni rad u opštinama u kojima je realizovana epidemiološka studija. Kao istraživački instrument korišćen je *Obrazac A za organizacije* i *Obrazac B za pojedinačne slučajeve*. Podaci su prikupljeni u periodu od aprila do novembra 2012. godine i zatim analizirani u decembru 2012.

Nalazi SPS ukazuju da samo mali deo dece koja su doživela neki oblik ZZD dospe do Centara za socijalni rad koji im mogu pružiti potrebnu pomoć i podršku.

Prema rezultatima epidemiološke studije oko 500 na 1000 dece opšte populacije je doživelo multiplu viktimizaciju (2-4 vrste nasilja) dok se u Centrima za socijalni rad, koji su glavna agencija za zaštitu dece u Srbiji, registruje samo oko 2 slučaja ZZD na 1000 dece opšte populacije.

Razlozi ovog raskoraka između visoke incidence ZZD u opštoj populaciji i niske incidence slučajeva registrovanih u CSR su dvojaki. Prvo, senzitivnost roditelja u odnosu na negativna životna iskustva njihove dece je niska. Podaci o potraživanju pomoći i primljenim uslugama ukazuju da se više od polovine (59,3%) porodica nije nikada obratilo za pomoć zbog nasilja nijednoj službi za decu i porodicu. Jedan od razloga takvog ponašanja roditelja je sigurno stav prema nasilju nad decom. Činjenica je da mnogi roditelji smatraju da je telesno kažnjavanje dozvoljen i čak neizostavan način vaspitavanja dece.

Drugi razlog što se roditelji ne obraćaju socijalnim službama za pomoć jeste njihovo nepoverenje zbog niske efikasnosti ovih službi. Istraživanje je pokazalo da je međusektorska saradnja i razmena informacija o

pojedinačnim slučajevima između socijalne zaštite, zdravstva, obrazovnih institucija, policije i ostalih u mreži za zaštitu deteta na vrlo niskom nivou.

Čini se da je praćenje slučajeva ZZZ najslabija tačka službi koje su odgovorne za procenu i vođenje slučajeva ZZZ. Izgleda da se mnogo informacija beleži ali da nema sekundarne analize. Kategorizacija slučajeva, analiza upućenih slučajeva i ishoda rada sa njima nedostaju, a bez toga intervencije i mere ostaju nedelotvorne.

Još jedan veliki problem je nepostojanje centralne baze podataka, a s obzirom da institucije koje se bave zlostavljanjem i zanemarivanjem deteta koriste različite parametre u proceni i registrovanju slučajeva, podaci o pravom obimu nasilja koje deca u Srbiji trpe su nedostupni.

Jasno je da dalji razvoj sistema za prevenciju i zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja nije moguć bez uspostavljanja jedinstvenog sistema registracije podataka o nasilju i praćenju efekata primenjenih mera i programa.

U skladu sa navedenim, osnovni ciljevi Studije praćenja slučajeva su postignuti. Naime, SPS je pružila podatke o obimu i karakteristikama zlostavljanja i zanemarivanja dece, istakla nedostatke u pogledu vrste podataka i načina evidentiranja ZZZ i shodno tome naglasila neophodnost implementacije specifičnog obrasca za evidentiranje slučajeva ZZZ i formiranje nacionalne baze podataka i sistema praćenja.

Preporučuje se da se rezultati i naučene lekcije iz SPS primene u razvoju integrisanog sistema za beleženje podataka o ZZZ (centralna baza podataka), što je ujedno i jedan od specifičnih ciljeva Akcionog plana za sprovođenje Nacionalne strategije za prevenciju i zaštitu deteta od zlostavljanja i zanemarivanja. Ohrabruje što su prvi koraci u uključivanju produkata SPS (instrumenti, metod itd) u dalji razvoj sistema praćenja ZZZ u Srbiji već u toku.

	Strana
INFORMACIJE O IZVEŠTAJU	I
REZIME	li
SADRŽAJ	lv
Lista tabela	V
POGLAVLJE A: UVOG I POZADINA	1
A.1. BECAN projekat	
A.2. Studija praćenja slučajeva u Republici Srbiji: pozadina, ciljevi Specifični ciljevi	
A.3. Trenutna situacija u pogledu praćenja zlostavljanja i zanemarivanja dece	
A.4. Potreba za poboljšanjem nacionalnog sistema praćenja zlostavljanja i zanemarivanja dece	
A.5. Izazovi na koje smo naišli tokom realizacije Studije praćenja slučajeva u Republici Srbiji	
POGLAVLJE B. METODOLOGIJA	
B.1. Organizacija Studije praćenja slučajeva u Republici Srbiji	
B1.1. Vremenski okvir	
B.1.2. Utvrđivanje podobnih službi-izvora podataka za Studiju praćenja slučajeva	
B.1.3. Priprema nacionalnih istraživačkih instrumenata	
B.1.4. Obuka nacionalnog istraživačkog tima	
B.2. Proces nakon prikupljanja podataka	
POGLAVLJE C. REZULTATI STUDIJE PRAĆENJA SLUČAJEVA U REPUBLICI SRBIJI	
C.1. Opis službi uključenih u studiju i njihovih arhiva-baza podataka	
C.2. Incidenca zlostavljanja i zanemarivanja dece u Republici Srbiji	
C.2.1. Podložnost dece zlostavljanju i zanemarivanju i specifičnim oblicima nasilja	
C.2.2. Karakteristike deteta žrtve zlostavljanja i zanemarivanja	
C.2.3. Karakteristike porodice i domaćinstva zlostavljanog deteta	
C.2.4. Karakteristike nasilnika	
C.2.5. Karakteristike negovatelja zlostavljanog deteta	
C.2.6. Organizacije koje se bave slučajevima zlostavljanja i zanemarivanja dece i usluge koje se pružaju deci žrtvama i njihovim porodicama	
C.3. Kompletnost dosijea u pogledu karakteristika registrovanih slučajeva zlostavljanja i zanemarivanja dece: lekcije koje smo naučili iz podataka koji nedostaju	
POGLAVLJE D. ZAKLJUČAK	
PREPORUKE	
Literatura	
PRILOZI	
PRILOG I: Spisak centara za socijalni rad koji su učestvovali u istraživanju	
PRILOG II: Obrasci za izdvajanje podataka: Obrazac za organizacije i Obrazac za slučajeve	
ANNEX III: Priručnik za istraživače	

- Tabela C.1.1** Organizacije/službe koje su učestvovalе u Studiji praćenja slučajeva omogućivši pristup svojim arhivama/bazama podataka prema geografskom području
- Tabela C.1.2** Profil organizacija/službi koje su obezbedila podatke za Studiju praćenja slučajeva
- Tabela C.1.3** Osnovne karakteristike arhiva/baza podataka iz kojih su prikupljeni podaci
- Tabela C.2.1** Incidenca zlostavljanja dece prema obliku zlostavljanja i zanemarivanja, uzrastu, polu i geografskom području
- Tabela C.2.2** Status sumnje na zlostavljanje i zanemarivanje za decu uzrasta 11, 13 i 16 godina prema obliku zlostavljanja i geografskom području (za 2010. godinu)
- Tabela C.2.1.1** Oblici pojedinačnog u odnosu na višestruko zlostavljanje prema uzrastu, polu i geografskom području
- Tabela C.2.1.2** Fizičko zlostavljanje: Specifični oblici fizičkog zlostavljanja, vrsta i težina povreda prema polu i uzrastu (za 2010. godinu)
- Tabela C.2.1.3** Seksualno zlostavljanje: Specifični oblici seksualnog zlostavljanja prema polu, uzrastu i geografskom području (za 2010. godinu)
- Tabela C.2.1.4** Psihološko zlostavljanje: Specifični oblici psihološkog zlostavljanja prema polu, uzrastu i geografskom području (za 2010. godinu)
- Tabela C.2.1.5** Zanemarivanje: Specifični oblici zanemarivanja prema polu, uzrastu i geografskom području (za 2010. godinu)
- Tabela C.2.1.6** Pojedinačni i slučajevi višestrukog zlostavljanja prema polu, uzrastu i geografskom području (za 2010. godinu)
- Tabela C.2.2.1** Karakteristike dece žrtava prema uzrastu i polu
- Tabela C.2.2.2** Karakteristike dece žrtava fizičkog zlostavljanja
- Tabela C.2.2.3** Karakteristike dece žrtava seksualnog zlostavljanja
- Tabela C.2.2.4** Karakteristike dece žrtava psihološkog zlostavljanja
- Tabela C.2.2.5** Karakteristike dece žrtava zanemarivanja
- Tabela C.2.3** Karakteristike porodice i domaćinstva dece žrtava prema obliku zlostavljanja
- Tabela C.2.4** Nasilnici i negovatelji
- Tabela C.2.5.1** Karakteristike nasilnika prema obliku zlostavljanja
- Tabela C.2.5.2** Karakteristike negovatelja koji su istovremeno i nasilnici prema obliku zlostavljanja
- Tabela C.2.5.3** Karakteristike negovatelja prema obliku zlostavljanja
- Tabela C.2.6.1** Organizacije koje se bave slučajevima ZZD prema obliku zlostavljanja
- Tabela C.2.6.2** Izvor prijave i usluge pružene deci žrtvama i njihovim porodicama prema obliku zlostavljanja
- Tabela C.3** Dostupnost podataka o karakteristikama registrovanih slučajeva zlostavljanja i zanemarivanja dece

A.1. BECAN Projekat

Projekat „Balkanska epidemiološka studija o zlostavljanju i zanemarivanju dece“ (B.E.C.A.N.) se realizovao od septembra 2009. do januara 2013. godine u 9 balkanskih zemalja i bio je ko-finansiran od strane 7. okvirnog programa EU za istraživanje i inovacije (FP7/2007-2013)¹ i partnerskih organizacija koje učestvuju u projektu. Koordinator projekta je Institut za zaštitu zdravlja dece, Odeljenje za mentalno zdravlje i socijalni rad, Centar za proučavanje i prevenciju zlostavljanja i zanemarivanja dece (ICH-MHSW), u Atini (Grčka), dok su nacionalni koordinatori za svaku zemlju učesnicu bile sledeće organizacije:

- Albanski centar za ljudska prava dece (Albanija)
- Odeljenje za medicinske i socijalne nauke, Jugozapadni univerzitet „Neofit Rilski“ (Bugarska)
- Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Sarajevu (Bosna i Hercegovina)
- Odeljenje za socijalni rad, Pravni fakultet, Univerzitet u Zagrebu (Hrvatska)
- Univerzitetska klinika, Univerzitet u Skopju (B:J. R. Makedonija)
- Odeljenje za socijalni rad, Fakultet za sociologiju i socijalni rad, Univerzitet „Babeš-Boljaj“ (Rumunija)
- Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Univerzitet u Beogradu (Srbija)
- Udruženje lekara hitne pomoći (Turska)

Evaluaciju projekta je sprovodio Istituto degli Innocenti (Italija) dok je eksternu naučnu superviziju projekta vršio Prof. Kevin Browne, šef Centra za brigu o deci i zaštiti pri Svetskoj zdravstvenoj organizaciji (Ujedinjeno Kraljevstvo) i predsednik odseka Forenzičke psihologije i zdravlja dece, Instituta za rad, zdravstvo i organizacije pri Univerzitetu u Notingemu.

BECAN projekta je obuhvatio planiranje i realizaciju Epidemiološke studije i Studije praćenja slučajeva u 9 pomenutih balkanskih zemalja (Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Makedonija, Grčka, Rumunija, Srbija i Turska).

Devet **Epidemioloških studija** su sprovedene sa ciljem utvrđivanja prevalencije i incidence zlostavljanja i zanemarivanja (ZZD) u reprezentativnom, slučajnom uzorku opšte populacije učenika koji pohađaju 3 razreda (razrede koje uglavnom pohađaju učenici uzrasta 11, 13 i 16 godina). Pored toga, dodatna istraživanja su sprovedena na prigodnom uzorku dece koja su napustila školu (drop-out) u zemljama gde su stope napuštanja visoke i značajne za procenu indikatora ZZD na nacionalnom nivou. Podaci su prikupljeni iz dva izvora, odnosno od parova dece i njihovih roditelja, pomoću dva ICAST upitnika (ICAST-CH i ICAST-P) koja su modifikovana za potrebe BECAN projekta.

Studija praćenja slučajeva (SPS) je sprovedena sa ciljem utvrđivanja incidence ZZD na osnovu već postojećih podataka izdvojenih iz arhive organizacije koje se bave slučajevima ZZD (poput organizacija iz oblasti socijalne zaštite, zdravstva, pravosuđa, policije i NVO) u istoj geografskoj oblasti i u istom vremenskom periodu kao i epidemiološka studija. Prikupljeni su podaci o karakteristikama pojedinačnih slučajeva, poput karakteristika deteta, incidenta, nasilnika, negovatelja i porodice. Istovremeno SPS ima za cilj da identifikuje

¹ Broj ugovora: HEALTH-F2-2009-223478.

mehanizme praćenja tamo gde su dostupni i da istakne karakteristike prakse praćenja ZZD u svakoj zemlji učesnici. Pored toga, na nacionalnom nivou poređenjem stope incidence ZZD dobijene u epidemiološkoj studiji, sa jedne strane i studiji praćenja slučajeva, sa druge strane mogu se dobiti zasnovane procene trenutnog fenomena „vrh ledenog brega“, tj. da stvarne stope fenomena su potvrđeno veće nego što broj zvanično evidentiranih slučajeva to pokazuje.

Pored toga, u okviru BECAN projekta formirane su nacionalne mreže organizacija (vladinih i nevladinih) koje se bave zaštitom dece iz oblasti socijalne zaštite, zdravstva, pravosuđa, obrazovanja i javnog reda. Razvijeno je ukupno 9 nacionalnih mreža u zemljama učesnicama projekta, sa preko 430 organizacija članova. Poslednje, ali ne manje važno, sproveden je niz aktivnosti diseminacije, poput organizovanja Nacionalnih konferencija i jedne Internacionalne konferencije, naučnih radova, saopštenja na naučnim konferencijama i sastancima, publikacija u štampi/medijima, štampanje izveštaja, i sl. (više informacija o projektnim aktivnostima može se pronaći na sajtu projekta: www.becan.eu).

Najzad, cilja BECAN projekta je bio da uključi sve gore pomenite ishode koji se odnose na ostvarene dokaze, stečena iskustva i bogatstva nastala umrežavanjem, u sveobuhvatne konsolidovane izveštaje na nacionalnom i balkanskom nivou koji će moći da olakšaju izradu i primenu socijalne politike zasnovane na dokazima radi poboljšanja službi za zaštitu dece i druge uslove.

Ova studija opisuje detaljno metodologiju i glavne rezultate Studije praćenja slučajeva (SPS) sprovedene u Srbiji.

A.2. SPS u Srbiji: Pozadina, cilj i zadaci

BECAN Studija praćenja slučajeva predstavlja jedan sistematski napor da se prikupe podaci o zlostavljanju i zanemarivanju dece, i da istovremeno mapira postojeće mehanizme praćenja. U skladu a tim, osnovni cilj SPS je da izemri stopu incidence scih oblika ZZD. S obzirom da stopa incidence podrazumeva broj zlostavljane dece u jednoj godini, uzorak je uključio sve zabeležene slučajeve tokom period od tačno 12 meseci, bez obzira na status zlostavljanja i zanemarivanja (dokazani, pod sumnjom i ne dokazani slučajevi).

Drugi cilj studije je da uporedi rezultate studije sa rezultatima epidemiološkog istraživanja. Očekuje se da takvo upoređivanje otkrije jednu realističniju sliku koja se odnosi na razliku između prijavljene i skrivene incidence slučajeva ZZD kod školske dece na nacionalnom nivou u zemljama učesnicama. Na taj način, rezultati se mogu koristiti za utvrđivanje potencijalnih slabosti postojećeg sistema praćenja u svakoj pojedinoj zemlji, čak i u onim zemljama koje već imaju uspostavljen system praćenja ZZD. Na nacionalnom nivou, zaključci SPS i rezultati njenog upoređivanja sa rezultatima epidemiološke studije, mogu se koristiti za razvoj strateškog plana u kontekstu BECAN projekta i upućivati na uspostavljanje stalnog nacionalnog sistema praćenja ZZD u zemljama u kojima takav sistem ne postoji ili na poboljšanje postojećih sistema. Osim toga, utvrđivanje razlika između epidemiološkog istraživanja i rezultata SPS unutar svake zemlje i sledstveno upoređivanje ovih razlika među zemljama može potencijalno da ukaže šta funkcioniše bolje u praćenju ZZD i da proceni kvalitet već postojećeg sistema praćenja ZZD u odnosu na korisnost, fleksibilnost, prihvatljivost, senzitivnost, specifičnost, reprezentativnost, uvremenjenost i sredstva, s obzirom da se za praćenje ZZD sada koriste različite metode, instrumenti i mehanizmi.

Pored ova dva glavna cilja, specifični ciljevi BECAN Studije praćenja slučajeva su:

- Prikupiti, u svakoj zemlji, podatke o zlostavljanju dece iz raznih izvora širom cele zemlje, I too karakteristikama pojedinačnih slučajeva uključujući identitet slučaja, informacije o detetu žrtvi, incident nasilja i/ili zlostavljanja, počiniocu/ima, negovatelju, porodici, domaćinstvu, prethodnom zlostavljanju, službama koje su bile uključene i pruženim uslugama. Ono što je još važnije za prevenciju ZZD, cilj je da se na osnovu tih informacija napravi profil zlostavljane dece I njihovih porodica, da se identifikuju potencijalni činioci rizika I karakteristike grupa pod rizikom. Takođe, cilj je da se na osnovu ovih informacija ispita težina zlostavljanja I zanemarivanja u odnosu na trajanje I nanetu štetu ili povredu, i da se predvidi ishod, uključujući stopu dokazanih slučajeva ZZD, smeštaja
- Prikupiti podatke o postojećim sistemima praćenja da bi se dobila opšta slika o sadašnjem stanju in grastukture za praćenje ZZD I identifikovali zajednički obrasci I razlike u metodama I instrumentima korišćenim u zemljama učesnicama. Radi postizanja tog cilja, prikupljeni su podaci koji se odnose na identitet agencija koje imaju beleške o ZZD, njihov pravni status, sektor kome pripadaju i njihovu misiju, njihovu veličinu (broj zaposlenih I broj slučajeva zlostavljanja I zanemarivanja na kojima se radi), osobe koje vode beleške I da li su te osobe bile posebno obučene za rad na slučajevima ZZD, izvore upućivanja, da li se primenjuje rutinski skrining I da li te agencije prikupljaju statističke podatke o ZZD. Osim toga, da li se prikupljaju podaci o karakteristikama beležaka kao što su format beleške (baza podataka ili arhiva, elektronska ili papirna) , vremenski period obuhvaćen arhivom, korišćenje specifičnih "obrazaca za ZZD", vrsta slučajeva koji su uključeni u beleške da li u agenciji postoji dodatna dokumentacija koja se odnosi na beleške².

Studija praćenja slučajeva je zasnovana na istoj metodologiji, sprovedena u istom geografskom području i istom vremenskom period kao i epidemiološka studija, u svim zemljama učesnicama, uključujući i Srbiju. Podaci su prikupljeni iz svih postojećih arhiva i baza podataka i ustanova koje su uključene u rad sa slučajevima ZZD.

A.3. Sadašnje stanje sistema praćenja ZZD u Srbiji

U Srbiji, glavna zakonom propisana ustanova odgovorna za ispitivanje i rad na slučajevima zlostavljanja i zanemarivanja su Centri za socijalni rad (CSR). To su javne državne ustanove kojima upravlja i koje finansira Ministarstvo rada i socijalne politike. Nakon donošenja novog Porodičnog zakona (2005), amandmana Krivičnog zakona (2006), novog Zakona o socijalnoj zaštiti (2011), prijavljivanje svih slučajeva ZZD jednom od 153 CSR je postalo obavezno. Zdravstvene i obrazovne službe, policija kao i nevaldine organizacije su u obavezi da prijave CSR ako imaju bilo kakvu informaciju ili zabrinutost da je neko detet zlostavljano ilil zanemareno ili pod rizikom od zlostavljanja i zanemarivanja³. Zbog toga su podaci za Studiju praćenja slučajeva prikupljeni iz arhiva odabranih centara za socijalni rad.

² See more in *Protocol for extracting CAN information from archives/databases & Extraction forms* (2010). Available at: www.becan.eu

³ See more in Ispanovic-Radojkovic, V. (2010) Current situation concerning child abuse and neglect in Serbia. Belgrade: Faculty for special education and rehabilitation. Available at: www.becan.eu

Postupak prijavljivanja, registrovanja, obrade i praćenja slučajeva ZSD je definisan Opštim protokolom za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja koji je Vlada usvojila 2006. Opšti Protokol je predvideo da sva relevantna ministarstva izrade i usvoje svoje posebne protokole koji regulišu međusektorski proces zaštite deteta. U skladu sa tim doneti su sledeći posebni protokoli za razne sektore: za ustanove socijalne zaštite (ustanove za decu bez roditeljskog staranja i decu sa smetnjama u razvoju) u 2006 godini; za policiju u 2007; za obrazovni sistem u 2007., za sistem zdravstvene zaštite u 2009, i za pravosuđe u 2009. Ovi zakonom obavezujući dokumenti pružaju okvir za integrisanu međusektorsku saradnju u zaštiti deteta. Oni definišu, po prvi put, korake, uloge i odgovornosti svih glavnih učesnika u procesu zaštite deteta u lokalnoj zajednici, Usvajanje Opšteg protokola je bilo praćeno obukom međusektorskih timova za zaštitu deteta uz podršku UNICEF i Save the Children. Problem je što je ova obuka međusektorskih timova za zaštitu deteta sprovedena do danas samo u 25 lokalnih zajednica/opština odnosno u 16% od ukupno 153 CSR u Srbiji. Prema Akcionom planu za sprovođenje Nacionalne strategije za prevenciju i zaštitu dece od nasilja (2010-2012), multidisciplinarni timovi treba da budu obučeni i uspostavljeni u najmanje 15 novih opština godišnje, što ostvareno do sada. Akcioni plan predviđa, takođe, da u svakom Centru za socijalni rad treba da bude barem jedan voditelj slučaja obučen za rad sa visoko rizičnim i složenim slučajevima zlostavljanja i zanemarivanja, a u centrima za socijalni rad sa većim brojem slučajeva treba da budu 2 do 4 obučena socijalna radnika, To, međutim, nije slučaj u mnogim CSR.

Saradnja među sektorima ostaje i dalje izazov – uređenje razmene podataka o pojedinačnim slučajevima i obavezna međusektorska saradnja i davanje povratnih informacija između policije, socijalne zaštite, zdravstvene zaštite i drugih učesnika je slaba. Pokazatelj slabe međusektorske saradnje je da međusektorski timovi za zaštitu deteta funkcionišu dosta dobro u svega 15-20% od 153 opštine u Srbiji.

A.4. Potreba za poboljšanjem nacionalnog sistema za praćenje zlostavljanja i zanemarivanja deteta

Nalazi jedne skorašnje UNICEF studije⁴ ukazuju da i pored sveobuhvatne zakonske osnove za zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja, nedostaje standardizovana primena identifikacije, prijavljivanja i beleženja ZSD među pružaocima usluga. Sistem praćenja je najslabija tačka. Izgleda da se velimki broj podataka prikuplja ali da nema sekundarne analize podataka. Ne postoji centralna baza podataka, i s obzirom da institucije koje se bave zlostavljanjem i zanemarivanjem koriste različite parametre za posmatranje i beleženje slučajeva (UNICEF Srbija i SBS, 2009:45), teško je upoređivati zabeležene podatke⁵. Usled toga, vrlo je teško dati tačne podatke o pravom obimu nasilja koje deca u Srbiji doživljavaju, Kategorizacija, i analiza prijavljenih slučajeva i ishoda rada na slučajevima nedostaju, a bez njih intervencije i mere lako gube svoju svrhu i cilj.

Počev od 2009, CSR u Srbiji koriste jedinstveni obrazac za beleženje ZSD ali je on uglavnom opisan i još uvek ne postoji baza podataka o slučajevima ZSD u CSR. Centri šalju Ministarstvu rada i socijalne politike

⁴ UNICEF (2012): Thematic Study: Serbia. *How to improve responsiveness of service providers in identifying, reporting and referring cases of violence against children.*

⁵ UNICEF Srbija i Republički zavod za statistiku (2009) *Indikatori u maloletničkom pravosuđu: Analiza dostupnosti statističkih i drugih podataka u oblasti maloletničkog pravosuđa.*

godišnji izveštaj o broju i vrstama slučajeva ZZD i o pruženim uslugama. U tim izveštajima se mogu naći i neki podaci o odnosu između počinioca i deteta žrtve alio ne postoje posebni podaci o detetu žrtvi ili počiniocu koji bi omogućili pravljenje profila žrtve i polinioca i identifikaciju potencijalnih rizika od nasilne viktimizacije dece, koji bi činili osnovu za planiranje preventivnih aktivnosti⁶.

Nedavno su učinjeni značajni napori za poboljšanje sistema praćenja ZZD. U skladu sa odredbama Kovencije o pravima deteta koje se odnose na prijavljivanje ZZD, usvojen je revidirani obrazac za prijavljivanje ZZD u Centrima za socijalni rad⁷. Primena ovog revidiranog obrasca je još uvek u početnoj fazi i zbog toga je teško proceniti njegov uticaj.

Ministarstvo rada i socijalne politike razvija novi kompjuterski program za praćenje socijalne pomoći i usluga što pruža nadu da će se situacije izmeniti. Ipak, razmena informacija i podataka među sistemima nije regulisana.

Ministarstvo zdravlja je uspostavilo radnu grupu za primenu Posebnog protokola za zdravstveni sistem. Jedan od specifičnih ciljeva radne grupe je izrada jednog posebnog pisanog obrasca za beleženje svakog slučaja zlostavljanja i/ili zanemarivanja u sistemu zdravstvene zaštite.

Ohrabruje činjenica da je jedan od glavnih ciljeva Nacionalne strategije za prevenciju i zaštitu dece od nasilja (2009-2015) poboljšanje sistema prijavljivanja zlostavljanja, zanemarivanja i iskorišćavanja dece, kao i sistema za prikupljanje i analizu podataka.

Ubrzo nakon usvajanja Strategije, a u cilju preciznijeg regulisanja sprovođenja njenih odredbi u praksi, Vlada Republike Srbije je usvojila Akcioni Plan za primenu Nacionalne strategije za prevenciju i zaštitu dece od nasilja za period 2010-2012 (Akcioni plan). Jedan od specifičnih ciljeva Akcionog plana (specifični cilj 2.6) je poboljšanje sistema za prikupljanje i izveštavanje o zlostavljanju, zanemarivanju i iskorišćavanju dece. U skladu sa ovim specifičnim ciljem, određene su aktivnosti, indikatori postignuća i olakšavajući činioci za posebne postupke relevantnih ministarstava i drugih bitnih učesnika u sistemu zaštite deteta⁸. Posebno ohrabruje to što je podrška istraživanju uzroka, posledica, prevencije i zaštite deteta od svih oblika nasilja istaknuta kao jedan od ciljeva Akcionog plana.

Očekuje se da će naučene lekcije iz SPS pružiti korisne podatke za process uspostavljanja efikasnijeg nacionalnog sistema praćenja ZZD. Prvi koraci u tom pravcu se već čine.

A.5. Izazovi SPS u Srbiji

Kao što je već napomenuto, CSR su glavne zakonom propisane ustanove kojima treba da se prijavi svaka zabrinutost o ZZD i zbog toga je odlučeno da se studija sprovede u CSR koji pružaju usluge ugroženoj deci i porodicama u istom geografskom području za koji je planirano izvođenje epidemiološke studije.

⁶ Stevkovic, Lj. (2012) Mesto žrtve u evidencijama nasilja nad decom. *Temida*. Vol. 15, br. 3, str. 77-98

⁷ Stevkovic, Lj. (2012) Mesto žrtve u evidencijama nasilja nad decom. *Temida*. Vol. 15, br. 3, str. 77-98

⁸ Vlada Republike Srbije (2010) *Akcioni plan za primenu Nacionalne strategije za prevenciju i zaštitu dece od nasilja 2010-2012*.

Prvi korak u pripremi SPS je bilo dobijanje dozvole od Ministarstva rada i socijalne politike za izvođenje istraživanja u Centrima za socijalni rad. Zakazan je sastanak sa Ministarstvom na kome su pružene detaljne informacije o BECAN studiji a posebno o SPS, što je bilo praćeno i pisanom informacijom. Ministarstvo je pozdravilo istraživanje i dalo dozvolu s obzirom da su u ciljevi i zadaci studije bili u skladu sa tekućim naporima Ministarstva da poboljša odgovor pružaoca usluga u identifikovanju, izveštavanju i prosleđivanju slučajeva nasilja nad decom.

Prvobitno je bilo planirano da 72 od ukupno 153 CSR u Srbiji učestvuju u Studiji praćenja slučajeva s obzirom da su ti centri pružali usluge ugroženoj deci i porodicama u istim geografskim područjima u kojima se odvijalo i epidemiološko istraživanje.

Istraživanje na terenu je bilo predviđeno za period od aprila do jula 2011 ali je moralo biti odloženo zbog finansijskih ograničenja. Naime, u aprilu 2011, na kraju privremenog (interim) perioda izveštavanja, sredstva od prve uplate Evropske Komisije su već bila utrošena. S obzirom da je period čekanja za drugu uplatu bio duži nego što je planirano, odlučeno je da FASPER pokrije troškove terenskog istraživanja Radnog paketa 3 (epidemiološka studija) koja je već bila u toku a da se početak SPS odloži dok ne stigne druga uplata. Ona se dogodila u decembru 2011 i mi smo obavestili Ministarstvo i Centre za socijalni rad da nameravamo da počnemo SOPS na terenu u januaru 2011. Ministarstvo je zahtevalo da odložimo početak studije za nekoliko meseci s obzirom da je u Centrima bila u toku reorganizacija unutrašnjih administrativnih procedura i uvođenje novog kompjutrskog programa, a u toku je bilo i jedno drugo istraživanje u nekim CSR. Zbog toga je početak terenskog istraživanja SPS morao biti odložen do maja 2012.

U međuvremenu smo se suočili sa još jednim problemom. RP3 terenskog istraživanja su se pokazali mnogo veći nego što je prvobitno bilo planirano usled porasta troškova putovanja, smeštaja i drugih terenskih troškova epidemiološke studije i tako se ispostavilo da su sredstva preostala za SPS (RP4) mnogo manja nego što je bilo potrebno.

U situaciji ograničenog vremena i novčanih sredstava doneta je odluka a se revidira postupak uzorkovanja centara za socijalni rad ali vodeći računa da se očuva statistička validnost uzorka. Metod izbora finalnog uzorka je opisan u sledećem poglavlju.

Zbog smanjenog uzorka i finansijskog ograničenja broj terenskih istraživača je takođe morao biti smanjen tako da je dva istraživača sprovodilo terenski istraživanje u 14 CSR.

POGLAVLJE B. METODOLOGIJA

B.1. Organizacija SPS un Srbiji

U skladu sa unapred definisanim i prihvaćenim metodološkim okvirom za SPS, studiji je priethodila priprema koja je uključivala seriju aktivnosti neophoiinh za uspešno sprovođenje studije. Naime, prvo je koordinator projekta, zajedno sa predstavnicima partnerskih zemalja, postavio kriterijume za definisanje i klasifikaciju slučajeva ZSD i vrste informacija i pokazatelja za kojima treba tragati i prikupljati ih. Zatim je konzorcijum postavio kriterijume za odabir agencija/organizacija koje zadovoljavaju postavljene kriterijum i koje će biti

uključene u studiju na osnovu liste koju je dala svaka zemlja učesnica. U Srbiji, kao što je napred rečeno, CSR su institucije odgovorne za istraživanje slučajeva zlostavljanja I zanemarivanja deteta I zbog toga su centri odasbrani za Studiju praćenja slučajeva.

SPS studija je u Srbiji organizovana kroz sledeće korake:

1. Stvaranje Nacionalne mreže za zaštitu dece od zlostavljanja I zanemarivanja:
 - a. Identifikacija organizacija podobnih za učeštvu u Mreži
 - b. Dobijanje saglasnosti /memorandum za podobnim organizacijama
 - c. Uspostavljanje Foruma Mreže na BECAN sajtu
 - d. Održavanje razmene informacija kroz Forum
 2. Dobijanje dozvole za SPS od Ministarstva rada I socijalne politike
 3. Obezbeđivanje saradnje sa CSR
 - a. Obaveštavanje direktora CSR o SPS na sastanku
 - b. Dobijanje podataka o registrovanim slučajevima u CSR
 4. Odabir podobnih CSR za preliminarni uzorak
 5. Obuka trenera
 6. Prevođenje SPS protokola I SPS priručnika na srpski jezik
 7. Obuka terenskih istraživača za SPS
 8. Štampanje SPS upitnika
 9. Odabir finalnog uzorka
 10. Sprovođenje istraživanja u CSR
 11. Unos I analiza podataka
 12. Pisanje SPS izveštaja
- Pojedinosti ovih koraka su opisani u sledećim poglavljima.

B1.1. Vremenski okvir

Prve aktivnosti na pripremi SPS su zapoele odmah nakon početka BECAN projekta. U period od oktobra 2009. do 31 marta 2010, izvršena je identifikacija organizacija podobnih za uključivanje u nacionalnu Mrežu za zaštitu dece od ZZD, Nakon toga su idetifikovane organizacije pozvane da pristupe Mreži. Do sada, mreža razvijena u Srbiji ima sledeću strukturu članova: 153 CSR, 7 zdravstvenih ustanova, 4 obrazovne ustanove I 13 NVO. U ovoj prvoj fazi, usposavljen je kontakt sa Ministarstvom rada I socijalne politike I dobijena je saglasnost za sprovođenje SPS.

Od 1 aprila 2010 do 30 septembra 2010 identifikovani su CSR koji su zadovoljavali kriterijume uključivanja u SPS. Za to vreme su, takođe, prevedeno SPS protokol I SPS priručnik.

Od 1 oktobra 2010 do 31 marta 2011 sledeće aktivnosti su sprovedene:

Dvodnevna radionica za obuku trenera u Klužu (Cluj), Rumunija, u kojoj su učestvovali i istraživači iz Srbije (oktobar 2010)

Prevođenje Formulara A za podatke (o organizacijama) i Formulara B (za slučajeve), tokom novembra-decembra 2010

Sastanak sa direktorima CSR koji su odabrani za SPS, sa ciljem da se informišu o BECAN projektu i o SPS (Januar 20120)

Dvodnevna radionica za obuku istraživača (Februar 2011)

Bilo je predviđeno da SPS na terenu započne aprila 2011 ali je zbog finansijskih ograničenja ono odloženo do aprila 2012. Prikupljanje podataka je izvršeno od aprila do novembra 2012, a unos i analiza podataka je završena u decembru 2012.

B.1.2. Identifikacija podobnih organizacija- izvora podataka za SPS

S obzirom da je CSR glavna zakonom propisana agencija za zaštitu dece i da su svi ostali sektori (zdravstvo, obrazovanje, policija, NVO) dužni da izveste prijave Centru zabrinutost za zlostavljanje i zanemarivanje deteta, odlučeno je da se SPS sprovodi u CSR.

Kao što je napred opisano, prvo je dobijena saglasnost od Ministarstva rada i socijalne politike za sprovođenje istraživanja u CSR:

U januaru 2011 direktori 72 CSR su pozvani na sastanak koji su zajednički organizovali BECAN istraživački tim i Ministarstvo rada i socijalne politike. Glavni cilj sastanka je bio da se direktori pridobiju za saradnju i da se obezbedi nesmetano odvijanje istraživanja u CSR: Direktori su obavješteni o BECAN projektu, ciljevima i zadacima SPS i pripremnim aktivnostima koje su bile planirane za naredni period (dostavljanje informacija o broju slučajeva u CSR uključenim u studiju, obuka terenskih istraživača i organizacija SPS). Direktori su rado prihvatili da učestvuju u studiji. Dostavili su nam informaciju da je u 72 CSR bilo 810 dece uzrasta 10 do 16 godina koja su registrovana zbog sumnje na ZZZD u periodu od 01.02.2010 do 18.02.2011 odnosno u period kada je vršena epidemiološka studija. Zbog načina registrovanja i vođenja dosijea slučajeva, nisu mogli da nam pruže tačan broj dece uzrasta 11, 13 i 16 godina nego su to posle morali da urade naši istraživači.

Zbog vremenskog i finansijskog ograničenja koja su opisana u prethodnom poglavlju, SPS je morala biti odložena do aprila 2012 a uzorak je morao biti smanjen.

U odabiru uzorka je korišćen sledeći metod koji je obezbedio da se dobije uzorak koji je redukovano ali još uvek reprezentativan za celu zemlju.

Prvo su CSR sa manje od dva (0 do 2) registrovana slučaja ZZZD eliminisani i ostali su u uzorku CSR sa 3 ili više registrovanih slučajeva. Uzorak je stratifikovan sa CSR kao klasterima. Stratumi su definisani prema sledećim kriterijumima: 1. Region (Beograd, Vojvodina, Zapadna/Jugozapadna Srbija i Istočna/Jugoistočna Srbija), i 2. Broj slučajeva ZZZD (9 ili manje, i više od 9 slučajeva). Prelomni broj 9 je odabran jer je to bila Mediana za sve CSR). Verovatnoća izbora u uzorak je bila srazmerna broju slučajeva u datom CSR. Na taj način je dobijen uzorak od 14 CSR.

Nema značajne razlike u stopi predstavljenosti slučajeva u regionu u smanjenom uzorku u poređenju sa preliminarnim uzorkom.

B.1.3. Priprema nacionalnih instrumenata za istraživanje

Ubrzo nakon što su koordinator i zemlje partneri postigle saglasnost o poacima koji će se prikupljati, instrumenti, SPS protokol i SPS Priručnik su prevedeni na srpski jezik bez ikakve modifikacije.

B.1.4. Obuka nacionalnog istraživačkog tima

Obuka terenskih istraživača za SPS je organizovana un vidu dvodnevnog seminara održanog 18 i 19 februara 2011 u hotelu "Park" u Beogradu. On je bio tako smišljen da pokrije sve oblasti. Treneri su bili Ljiljana Stevković i Jasmine Ivanović koje su učestovale na obuci za trenere, a takođe prof. Veronika Išpanović kao nacionalni koordinator projekta. Trening je sproveden u skladu sa preporukama konzorcijuma. Blo je ukupno 13 učesnika obuke, svi su bili stručnjaci u oblasti socijalnog rada i zaštite dece, i svi su uspešno završili obuku za SPS. Što se tiče njihovih specijalnosti troje su bili socijalni radnici, osmoro psiholozi, jedan nastavnik i jedan pravnik. Priprema i organizacija terninga su se odvijale bez iakkvih teškoća.

B.2. Proces prikupljanja podataka

Postupak uzorkovanja je već detaljno opisan napred.

Prikupljanje podataka u 14 CSR koji su ušli u uzorak je izvršeno u period od Aprila do Oktobra 2012. Direktor svakog od 14 CSR je obavešten o početku studije putem e-maila ili telefonom i dogovoren je datum početka istraživanja u njihovom centru. Istraživači su otišli dogovorenog dana u Centar i pregledali svaa dosijea slučajeva ZZD uzrasta od 10 do 16 godina, uz pomoć jdnog člana osoblja kojeg je odredio director centra. Za dalje isoptivanje su zadržani su samo dosijei dece uzrasta 11, 13 i 16 godina koja su bila registrovana u periodu od 01.02.2010 to 28.02.2011. Istraživač je sam pročitao/la dosije i tražila razjašnjenje od člana osoblja, ukoliko je bilo potrebno, član osoblja je takođe pružio sve potrebne informacije o organizaciji centra. Kodiranje i analiza podataka su rađeni strogo u skladu sa metodologijom originalnog predloga šrojekta oko kojeg su se složile sve zemlje partneri.

POGLAVLJE C. REZULTATI SPS U SRBIJI

Analiza rezultata je rađena sa Statističkim paketom za društvene nauke (SPSS), verzija 19.

U skladu sa procesom opisanim u odeljku B.1.2. i s obzirom na datu situaciju u Srbiji, identifikovano je ukupno 16 organizacija/službi za decu u 4 geografska područja u kojima je vršeno I WP3 istraživanje. Od ovih organizacija/službi za decu svih 16 je ispunjavalo kriterijume podobnosti postavljene za potrebe SPS studije. Ali, kao što je već rečeno, zbog finansijskog i vremenskog ograničenja i činjenice da su neki od identifikovanih Centara za socijalni rad imali manje od 3 registrovana slučaja ZZD u traženom periodu, broj centara uključenih u uzorak je iznosio 14.

Od 14 podobnih organizacija koje su bile pozvane da učestvuju u SPS, svih 14 je omogućilo pristup njihovim arhivama. U tabeli C.1.1 prikazane su organizacije koje su bile identifikovane, podobne i koje su a kraju učestvovala i bile izbor podataka za SPS.

Tabela C.1.1. Organizacije/službe koje su učestvovala u SPS omogućile pristup njihovim arhivama/bazama podataka prema geografskom regionu

	Total		Belgrade		Vojvodina		W/SW Srb.		E/SE Srb.	
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%
Total Agencies identified	16	100	4	100	4	100	4	100	4	100
Agencies invited to provide data	16	100	4	100	4	100	4	100	4	100
Eligible	14	87.5	3	75	4	100	3	75	4	100
Non eligible	2	12.5	1	25	0	0	1	25	0	0
Eligible agencies	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
(Selected by sampling)	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Provided data	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Non cooperated	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reason a. e.g. Refused to participate	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reason b. Cooperation not achieved due to practical reasons	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reason n.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Non eligible agencies	2	100	1	100	0	0	1	100	0	0
Reason a. e.g. Accepted the invitation but had no CAN cases during 2010	2	100	1	100	0	0	1	100	0	0
Reason b. e.g. Referred all CAN cases to other agencies	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reason n: Less than x cases for 2010	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Organizacije koje nisu ušle u uzorak su prihvatile poziv za učešće u studiji, ali analizom njihovih arhiva ustanovljeno je da nemaju slučajeve ZZD koji su evidentirani tokom 2010. godine. Uzorkovanjem organizacija koje učestvuju u studiji identifikovan je isti broj organizacija (po 4) u svakom regionu koji je obuhvaćen prostornim okvirom BECAN projekta (Beograd, Vojvodina, Zapadna-Jugozapadna Srbija i Istočna-Jugoistočna Srbija). Pri tome, naknadnom analizom, iz gore pomenutih razloga, po jedna organizacija iz Beograda i regiona Zapadna-Jugozapadna Srbija je isključena iz uzorka. Shodno tome, u konačni uzorak je ušlo po 4 organizacije iz Vojvodine i Istočne/Jugoistočne Srbije i po 3 organizacije iz Beograda i Zapadne/Jugozapadne Srbije.

Table C.1.2. Profil organizacija/službi koje su dale podatke za SPS

	Total		Belgrade		Vojvodina		W/SW Serbia		E/SE Serbia	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Total CSW	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Sector										
Health Sector	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Social Welfare	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Judicial Sector	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Public Order/Police	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Education	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mission										
Primary Prevention	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Secondary Prevention/Support	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Tertiary Prevention/Treatment	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Legal Support	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Geographic area										
Urban	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Suburban	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Rural	11	78.5	0	0	4	100	3	100	4	100
Routine Screening Policy										
No	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Yes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Special CAN-training for personnel										
No	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yes, but not formal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yes	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Availability of CAN data										
No	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yes	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100

U Tabeli C.1.2. prikazan je profil organizacija koje su uključene u studiju. Kao što je pomenuto u izveštaju, u Srbiji je Studija praćenja slučajeva realizovana u centrima za socijalni rad, koji pripadaju oblasti socijalne zaštite. Svi centri iz uzorka se bave svim nivoima prevencije (primarna, sekundarna i tercijarna) kao i pravnom pomoći koju pružaju korisnicima. Kada je u pitanju geografsko područje na kojem je delokurug rada centara, svih 14 centara pokriva urbano u suburbano područje, dok 11 centara iz uzorka pokriva i ruralnu oblast. Rezultati pokazuju da uprkos tome što svaki od centara iz uzorka ima razvijenu specijalizovanu obuku o problemima ZZD za zaposlene, i dostupnu arhivu o ZZD, još uvek nije razvijena praksa skrininga zlostavljanja i zanemarivanje dece.

Table C.1.2. Profil organizacija koje su dale podatke za SPS

	Legal Status											
	Total		Central Governmental		Public Regional		Semi-Public		Independent Authority		NGOs	
	f	%	F	%	f	%	F	%	f	%	f	%
Total Agencies	14	100	14	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Sector												
<i>Health Sector</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Social Welfare</i>	14	100	14	100	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Judicial Sector</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Public Order/Police</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Education</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mission												
<i>Primary Prevention</i>	14	100	14	100	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Secondary Prevention/Support</i>	14	100	14	100	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Tertiary Prevention/Treatment</i>	14	100	14	100	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Legal Support</i>	14	100	14	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Geographic area												
<i>Urban</i>	14	100	14	100	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Suburban</i>	14	100	14	100	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Rural</i>	11	78.5	11	78.5	0	0	0	0	0	0	0	0
Routine Screening Policy												
<i>No</i>	14	100	14	100	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Yes</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Special CAN-training for personnel												
<i>No</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Yes, but not formal</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Yes</i>	14	100	14	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Availability of CAN data												
<i>No</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Yes</i>	14	10	14	100	0	0	0	0	0	0	0	0

U tabeli C.1.2. prikazan je profil organizacija uključenih u studiju, s obzirom na njihov pravni status. Kao što je pomenuto u uvodnom delu, u Srbiji su centri za socijalni rad organizacije odgovorne za ispitivanje slučajeva zlostavljanja i zanemarivanja dece, te u skladu sa tim sve druge organizacije svoju sumnju na ZZD moraju prijaviti centrima. Kao institucija socijalne zaštite centri za socijalni rad su deo centralne vladine organizacije, odnosno nadležnog Ministarstva za rad i socijalnu politiku.

Table C.1.3. Gavne karakteristike arhiva/baza podataka iz kojih potiču podaci

	Total		Belgrade		Vojvodina		W/SW Serbia		E/SE Serbia	
	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Total CSW	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Trained staff for recording cases										
No	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yes	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Yes, but not formal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Specialties of staff who record CAN										
Social Workers	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Health Professionals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mental Health Professionals	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Education-related professional	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Police officer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Judicial officer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Type of archive										
Paper archive	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Electronic archive	11	78.5	3	100	3	75	2	66.6	3	75
Database	4	28.5	3	100	1	25	0	0	0	0
Existence of recording form										
No	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yes	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Type of cases recorded in the files										
Reported CAN cases	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Detected CAN cases	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Mixed file (including non-CAN cases)	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Availability of text description										
No	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yes	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100
Availability of further documentation										
No	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yes	14	100	3	100	4	100	3	100	4	100

Kada su u pitanju karakteristike arhiva, odnosno baze podataka centara za socijalni rad iz kojih su prikupljeni podaci za potrebe studije, rezultati pokazuju donekle zadovoljavajuću sliku. Naime, u svih 14 centara za socijalni iz uzorka postoji osoblje obučeno za evidentiranje ZZD, pri čemu su to isključivo socijalni radnici. Kada je u pitanju vrsta arhive koju centri iz uzorka poseduju rezultati istraživanja pokazuju da svi centri poseduju papirnu arhivu. Elektronsku arhivu

poseduje 11, a bazu podataka 3 centra za socijalni rad. Posmatrano prema regionima, po 3 CSR iz Beograda, Vojvodine i Istočne/Jugoistočne Srbije imaju elektronsku arhivu, i 2 CSR iz Zapadne/Jugozapadne Srbije. Bazu podataka poseduju sva 3 CSR iz Beograda i jedan iz Vojvodine.

C.2. Incidenca ZZD u Srbiji

Table C.2.1. Incidenca ZZD prema tipu ZZD , uzrastu, polu I geografskom regionu

		General population for selected areas*	CAN Cases identified*					Incidence /1000 children				
			Physical Abuse	Sexual Abuse	Psychological Abuse	Neglect	All forms of CAN	Physical Abuse	Sexual Abuse	Psychological Abuse	Neglect	All forms of CAN
Belgrade	Male	11549	13	0	18	2	21	1.13	0.00	1.56	0.17	1.82
	10	2037	0	0	3	0	3	0.00	0.00	1.47	0.00	1.47
	11	1786	5	0	4	1	6	2.80	0.00	2.24	0.56	3.36
	12	1808	1	0	1	1	2	0.55	0.00	0.55	0.55	1.11
	13	1861	3	0	4	0	4	1.61	0.00	2.15	0.00	2.15
	14	1955	1	0	2	0	2	0.51	0.00	1.02	0.00	1.02
	15	2102	3	0	4	0	4	1.43	0.00	1.90	0.00	1.90
	Female	11027	7	3	8	2	12	0.63	0.27	0.73	0.18	1.09
	10	1961	0	0	0	0	0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	11	1740	2	2	2	0	3	1.15	1.15	1.15	0.00	1.72
	12	1737	1	1	1	0	2	0.58	0.58	0.58	0.00	1.15
	13	1839	0	0	0	0	0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	14	1867	3	0	4	2	6	1.61	0.00	2.14	1.07	3.21
	15	1883	1	0	1	0	1	0.53	0.00	0.53	0.00	0.53
	Overall	22576	20	3	26	4	33	0.89	0.13	1.15	0.18	1.46
	10	3998	0	0	3	0	3	0.00	0.00	0.75	0.00	0.75
	11	3526	6	2	6	1	9	1.70	0.57	1.70	0.28	2.55
	12	3545	1	1	2	1	4	0.28	0.28	0.56	0.28	1.13
	13	3700	3	0	4	0	4	0.81	0.00	1.08	0.00	1.08
	14	3822	4	0	6	2	8	1.05	0.00	1.57	0.52	2.09
	15	3985	4	0	5	0	5	1.00	0.00	1.25	0.00	1.25
Vojvodina	Male	17017	15	11	16	12	38	0.88	0.65	0.94	0.71	2.23
	10	2904	2	0	2	2	4	0.69	0.00	0.69	0.69	1.38
	11	2625	3	1	4	2	6	1.14	0.38	1.52	0.76	2.29
	12	2740	4	7	2	1	11	1.46	2.55	0.73	0.36	4.01

	13	2759	3	0	4	3	7	1.09	0.00	1.45	1.09	2.54
	14	2873	2	2	2	2	6	0.70	0.70	0.70	0.70	2.09
	15	3116	1	1	2	2	4	0.32	0.32	0.64	0.64	1.28
	Female	15933	14	18	14	11	38	0.88	1.13	0.88	0.69	2.38
	10	2741	2	1	1	0	4	0.73	0.36	0.36	0.00	1.46
	11	2489	4	1	4	1	5	1.61	0.40	1.61	0.40	2.01
	12	2520	3	3	4	4	8	1.19	1.19	1.59	1.59	3.17
	13	2611	3	6	3	3	12	1.15	2.30	1.15	1.15	4.60
	14	2667	2	7	2	3	9	0.75	2.62	0.75	1.12	3.37
	15	2905	0	0	0	0	0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	Overall	32950	29	29	30	23	76	0.88	0.88	0.91	0.70	2.31
	10	5645	4	1	3	2	8	0.71	0.18	0.53	0.35	1.42
	11	5114	7	2	8	3	11	1.37	0.39	1.56	0.59	2.15
	12	5260	7	10	6	5	19	1.33	1.90	1.14	0.95	3.61
	13	5370	6	6	7	6	19	1.12	1.12	1.30	1.12	3.54
	14	5540	4	9	4	5	15	0.72	1.62	0.72	0.90	2.71
	15	6021	1	1	2	2	4	0.17	0.17	0.33	0.33	0.66
W/SW Serbia	Male	9986	11	0	13	19	27	1.10	0.00	1.30	1.90	2.70
	10	1680	3	0	3	3	5	1.79	0.00	1.79	1.79	2.98
	11	1563	3	0	3	4	6	1.92	0.00	1.92	2.56	3.84
	12	1600	3	0	4	6	7	1.88	0.00	2.50	3.75	4.38
	13	1612	0	0	0	3	3	0.00	0.00	0.00	1.86	1.86
	14	1688	2	0	2	2	4	1.18	0.00	1.18	1.18	2.37
	15	1843	0	0	1	1	2	0.00	0.00	0.54	0.54	1.09
	Female	9263	11	5	18	15	27	1.19	0.54	1.94	1.62	2.91
	10	1623	0	1	1	4	5	0.00	0.62	0.62	2.46	3.08
	11	1412	0	0	0	0	0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	12	1462	5	3	4	3	8	3.42	2.05	2.74	2.05	5.47
	13	1534	1	0	5	4	5	0.65	0.00	3.26	2.61	3.26
	14	1557	5	1	7	2	7	3.21	0.64	4.50	1.28	4.50
	15	1675	0	0	1	2	2	0.00	0.00	0.60	1.19	1.19
	Overall	19249	22	5	31	34	54	1.14	0.26	1.61	1.77	2.81
	10	3303	3	1	4	7	10	0.91	0.30	1.21	2.12	3.03
	11	2975	3	0	3	4	6	1.01	0.00	1.01	1.34	2.02
	12	3062	8	3	8	9	15	2.61	0.98	2.61	2.94	4.90
	13	3146	1	0	5	7	8	0.32	0.00	1.59	2.23	2.54
	14	3245	7	1	9	4	11	2.16	0.31	2.77	1.23	3.39
	15	3518	0	0	2	3	4	0.00	0.00	0.57	0.85	1.14
E/SE Serbia	Male	14111	7	2	11	7	17	0.50	0.14	0.78	0.50	1.20
	10	2328	2	0	1	2	3	0.86	0.00	0.43	0.86	1.29
	11	2141	2	1	4	0	5	0.93	0.47	1.87	0.00	2.34
	12	2261	0	0	2	1	2	0.00	0.00	0.88	0.44	0.88

13		2378	2	1	2	2	4	0.84	0.42	0.84	0.84	1.68
14		2376	0	0	1	2	2	0.00	0.00	0.42	0.84	0.84
15		2627	1	0	1	0	1	0.38	0.00	0.38	0.00	0.38
Female		13533	4	4	11	10	19	0.30	0.30	0.81	0.74	1.40
10		2288	1	0	1	1	2	0.44	0.00	0.44	0.44	0.87
11		2060	0	0	3	3	3	0.00	0.00	1.46	1.46	1.46
12		2164	0	1	1	1	3	0.00	0.46	0.46	0.46	1.39
13		2169	2	2	4	4	7	0.92	0.92	1.84	1.84	3.23
14		2358	0	1	1	1	3	0.00	0.42	0.42	0.42	1.27
15		2494	1	0	1	0	1	0.40	0.00	0.40	0.00	0.40
Overall		27644	11	6	22	17	36	0.40	0.22	0.80	0.61	1.30
10		4616	3	0	2	3	5	0.65	0.00	0.43	0.65	1.08
11		4201	2	1	7	3	8	0.48	0.24	1.67	0.71	1.90
12		4425	0	1	3	2	5	0.00	0.23	0.68	0.45	1.13
13		4547	4	3	6	6	11	0.88	0.66	1.32	1.32	2.42
14		4734	0	1	2	3	5	0.00	0.21	0.42	0.63	1.06
15		5121	2	0	2	0	2	0.39	0.00	0.39	0.00	0.39
Total Male		52663	46	13	58	40	103	0.87	0.25	1.10	0.76	1.96
10		8949	7	0	9	7	15	0.78	0.00	1.01	0.78	1.68
11		8115	13	2	15	7	23	1.60	0.25	1.85	0.86	2.83
12		8409	8	7	9	9	22	0.95	0.83	1.07	1.07	2.62
13		8610	8	1	10	8	18	0.93	0.12	1.16	0.93	2.09
14		8892	5	2	7	6	14	0.56	0.22	0.79	0.67	1.57
15		9688	5	1	8	3	11	0.52	0.10	0.83	0.31	1.14
Female		49756	36	30	51	38	96	0.72	0.60	1.03	0.76	1.93
10		8613	3	2	3	5	11	0.35	0.23	0.35	0.58	1.28
11		7701	6	3	9	4	11	0.78	0.39	1.17	0.52	1.43
12		7883	9	8	10	8	21	1.14	1.01	1.27	1.01	2.66
13		8153	6	8	12	11	24	0.74	0.98	1.47	1.35	2.94
14		8449	10	9	14	8	25	1.18	1.07	1.66	0.95	2.96
15		8957	2	0	3	2	4	0.22	0.00	0.33	0.22	0.45
Overall		102419	82	43	109	78	199	0.80	0.42	1.06	0.76	1.94
10		17562	10	2	12	12	26	0.57	0.11	0.68	0.68	1.48
11		15816	19	5	24	11	34	1.20	0.32	1.52	0.70	2.15
12		16292	17	15	19	17	43	1.04	0.92	1.17	1.04	2.64
13		16763	14	9	22	19	42	0.84	0.54	1.31	1.13	2.51
14		17341	15	11	21	14	39	0.87	0.63	1.21	0.81	2.25
15		18645	7	1	11	5	15	0.38	0.05	0.59	0.27	0.80

* Izvor: Republički statistički zavod Srbije

* Izvor: 14 agencija odgovara 9,8% ukupnog broja CSR

U tabeli C.2.1. prikazana je incidenca ZZD u registrovanim slučajevima, prema formama zlostavljanja, uzrastu i polu deteta, i geografskom području. Ukupno posmatrano, na osnovu zvanično registrovanih slučajeva zaključuje se da je u proseku dvoje na 1000 dece žrtva nekog oblika zlostavljanja ili zanemarivanja. Pri tome, najviše je zastupljeno psihološko zlostavljanje, dok je najmanje prisutno seksualno zlostavljanje. Kod tumačenja podataka o seksualnom zlostavljanju svakako treba imati u vidu da je ionako mala spremnost dece i porodice da prijave ZZD kod ovog oblika još izraženija. Pored toga, zabeležena je približno ista incidenca fizičkog zlostavljanja i zanemarivanja dece. Posmatrano prema uzrastu, nekom obliku zlostavljanja i zanemarivanja su najviše izložena deca na uzrastu od 12 godina, dok su najmanje izložena deca od 15. godina. Konkretnije, fizičko i psihološko zlostavljanje je najzastupljenije kod dece od 11 godina, dok je seksualno zlostavljanje najviše evidentirano kod dece od 12 godina, a zanemarivanje kod trinaestogidšnjaka. Zapažaju se izvesne razlike prema polu. Naime, rezultati pokazuju da su dečaci na uzrastu od 11 godina najviše izloženi nekom obliku ZZD, dok se kod devojčica starosna granica pomera. Naime, najviša incidenca ZZD kod devojčica zabeležena je na uzrastu od 14. godina. Distribucija različitih oblika ZZD je približna i kod dečak i kod devojčica, s tim što je očekivano i u skladu sa rezultatima brojnih istraživanja i tezom o rodnoj dimenziji ZZD, seksualno zlostavljanje nešto zastupljenije kod devojčica. Posmatrano prema regionima, tokom 2010. godine najviša registrovana incidenca ZZD zabeležena je u regionu Zapadna/Jugozapadna Srbija, kao i u Vojvodini. Najniža incidenca ZZD je registrovana u Istočnoj/Jugoistočnoj Srbiji, a potom i u Beogradu. Posmatrano prema regionima i vrsti ZZD, tokom 2010. godine najviša registrovana incidenca fizičkog i psihološkog zlostavljanja i zanemarivanja zabeležena je u Zapadnoj/Jugozapadnoj Srbiji, dok je najviša incidenca seksualnog zlostavljanja zabeležena u Vojvodini.

Table C.2.2. Status potvrđenosti* ZZD kod dece od 11, 13&16 godina, prema obliku zlostavljanja I geografskom region (za 2010 godinu)

	Status of Substantiation										
	No of Cases*	Substantiated		Indicated		Unsubstantiated		Ongoing		Unspecified	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Belgrade-Total	33										
Physical abuse	20	19	95.0	1	5.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Sexual abuse	3	2	66.7	1	33.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Psychological Abuse	26	26	100.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Neglect	4	4	100.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Vojvodina-Total	76										
Physical abuse	29	27	93.1	2	6.9	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Sexual abuse	29	27	93.1	1	3.4	0	0.0	1	3.4	0	0.0
Psychological Abuse	30	29	96.7	1	3.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Neglect	23	22	95.7	1	3.4	0	0.0	0	0.0	0	0.0
W/SW Serbia-Total	54										
Physical abuse	22	22	100.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Sexual abuse	5	3	60.0	2	40.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Psychological Abuse	31	31	100.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Neglect	34	30	88.2	0	0.0	4	11.8	0	0.0	0	0.0
E/SE Serbia-Total	36										
Physical abuse	11	11	100.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Sexual abuse	6	6	100.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Psychological Abuse	22	22	100.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Neglect	17	17	100.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Overall-Total	199										
Physical abuse	82	79	96.3	3	3.7	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Sexual abuse	43	38	88.4	4	9.3	0	0.0	1	2.3	0	0.0
Psychological Abuse	109	108	99.1	1	0.9	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Neglect	78	73	93.6	1	1.3	4	5.1	0	0.0	0	0.0

*According to the Agencies that provided information for maltreatment

** In many cases multiple forms of CAN were identified; therefore, sum of CAN's forms is higher than the number of cases

U tabeli C.2.2. prikazan je status slučajeva zlostavljanja i zanemarivanja (u pogledu potvrđenosti sumnje na zlostavljanje) dece uzrasta 11, 13 I 16 godina, a vrsti zlostavljanja i geografskom području. Rezultati pokazuju da su u najvećem procentu u pitanju potvrđeni slučajevi fizičkog, psihološkog i seksualnog zlostavljanja i zanemarivanja. Znatno manje su zastupljeni slučajevi koji nisu potvrđeni, ali u kojima postoji sumnja na neki od oblika ZZD. U tom smislu, u ovoj kategoriji „indikovanih“ slučajeva najviše je prisutno seksualno zlostavljanje dece (9.3%). Pored toga, 5.1% slučajeva zanemarivanja ima status

nepotvrđenog ZZD, dok je u periodu prikupljanja podataka jedan slučaj seksualnog zlostavljanja deteta bio u fazi procene (ongoing). Nepotvrđeni slučajevi zanemarivanja zabeleženi su u podacima CSR iz Zapadne/Jugozapadne Srbije, dok je slučaj seksualnog zlostavljanja deteta u fazi procene (ongoing) zabeležena u podacima CSR u Vojvodini. Posmatrano prema vrsti ZZD i regionu, rezultati pokazuju da je u Beogradu i Vojvodini najviše potvrđenih slučajeva psihološkog zlostavljanja i zanemarivanja, u regionu Zapadne/Jugozapadne Srbije je najviše slučajeva potvrđenog fizičkog i psihološkog zlostavljanja, dok su u regionu Istočna/Jugoistočna svi slučajevi ZZD koji su u posmatranom periodu evidentirani ujedno i potvrđeni slučajevi nasilne viktimizacije dece. Kada je u pitanju sumnja na zlostavljanje u takvi slučajevi su zabeleženi u tri od četiri regiona. Pri tome, u Beogradu i regionu Zapadne/Jugozapadne Srbije u evidentiranim slučajevima najviše je zastupljena sumnja na seksualno zlostavljanje, dok je u Vojvodina to slučaj sa fizičkim zlostavljanjem.

C.2.1. Vulnerabilnost dece na ZZD I na pojedine vrste zlostavljanja

Table C.2.1.1 Pojedinačan nasuprot multiplom tipu zlostavljanja, prema uzrastu, polu I geografskom regionu

		Total CAN cases		Single vs. Multiple CAN				Individual forms of CAN							
				Single form		Multiple forms		Physical Abuse		Sexual abuse		Psychological abuse		Neglect	
Belgrade-Total		33	100	14	100	19	100	20	100	3	100	26	100	4	100
<i>male</i>	10	3	9.1	3	21.4	0	0.0	0	0.0	0	0.0	3	11.5	0	0.0
	11	6	18.2	2	14.3	4	21.1	5	25.0	0	0.0	4	15.4	1	25.0
	12	2	6.1	1	7.1	1	5.3	1	5.0	0	0.0	1	3.8	1	25.0
	13	4	12.1	1	7.1	3	15.8	3	15.0	0	0.0	4	15.4	0	0.0
	14	2	6.1	1	7.1	1	5.3	1	5.0	0	0.0	2	7.7	0	0.0
	15	4	12.1	1	7.1	3	15.8	3	15.0	0	0.0	4	15.4	0	0.0
	subtotal	21	63.6	9	64.3	12	63.2	13	65.0	0	0.0	18	69.2	2	50.0
<i>female</i>	10	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
	11	3	9.1	1	7.1	2	10.5	2	10.0	2	66.7	2	7.7	0	0.0
	12	2	6.1	1	7.1	1	5.3	1	5.0	1	33.3	1	3.8	0	0.0
	13	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
	14	6	18.2	3	21.4	3	15.8	3	15.0	0	0.0	4	15.4	2	50.0
	15	1	3.0	0	0.0	1	5.3	1	5.0	0	0.0	1	3.8	0	0.0
	subtotal	12	36.4	5	35.7	7	36.8	7	35.0	3	100.0	8	30.8	2	50.0
Vojvodina-Total		76	100	45	100	31	100	29	100	29	100	30	100	23	100
<i>male</i>	10	4	5.3	2	4.4	2	6.5	2	6.9	0	0.0	2	6.7	2	8.7
	11	6	7.9	2	4.4	4	12.9	3	10.3	1	3.4	4	13.3	2	8.7
	12	11	14.5	8	17.8	3	9.7	4	13.8	7	24.1	2	6.7	1	4.3
	13	7	9.2	4	8.9	3	9.7	3	10.3	0	0.0	4	13.3	3	13.0
	14	6	7.9	4	8.9	2	6.5	2	6.9	2	6.9	2	6.7	2	8.7
	15	4	5.3	2	4.4	2	6.5	1	3.4	1	3.4	2	6.7	2	8.7
	Subtotal	38	50.0	22	48.9	16	51.6	15	51.7	11	37.9	16	53.3	12	52.2
<i>female</i>	10	4	5.3	4	8.9	0	0.0	2	6.9	1	3.4	1	3.3	0	0.0
	11	5	6.6	1	2.2	4	12.9	4	13.8	1	3.4	4	13.3	1	4.3
		8	10.5	4	8.9	4	12.9	3	10.3	3	10.3	4	13.3	4	17.4
	13	12	15.8	9	20.0	3	9.7	3	10.3	6	20.7	3	10.0	3	13.0
	14	9	11.8	5	11.1	4	12.9	2	6.9	7	24.1	2	6.7	3	13.0
	15	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
	subtotal	38	50.0	23	51.1	15	48.4	14	48.3	18	62.1	14	46.7	11	47.8
W/SW Serbia -Total		54	100	23	100	31	100	22	100	5	100	31	100	34	100
<i>male</i>	10	5	9.3	2	8.7	3	9.7	3	13.6	0	0.0	3	9.7	3	8.8
	11	6	11.1	3	13.0	3	9.7	3	13.6	0	0.0	3	9.7	4	11.8
	12	7	13.0	3	13.0	4	12.9	3	13.6	0	0.0	4	12.9	6	17.6
	13	3	5.6	3	13.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	3	8.8
	14	4	7.4	2	8.7	2	6.5	2	9.1	0	0.0	2	5.6	2	5.9

15	2	3.7	2	8.7	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	3.2	1	2.9
Subtotal	27	50.0	15	65.2	12	38.7	11	50.0	0	0.0	13	41.9	19	55.9
<i>female 10</i>	5	9.3	4	17.4	1	3.2	0	0.0	1	20.0	1	3.2	4	11.8
11	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
12	8	14.8	3	13.0	5	16.1	5	22.7	3	60.0	4	12.9	3	8.8
13	5	9.3	0	0.0	5	16.1	1	4.5	0	0.0	5	16.1	4	11.8
14	7	13.0	0	0.0	7	22.6	5	22.7	1	20.0	7	22.6	2	5.9
15	2	3.7	1	4.3	1	3.2	0	0.0	0	0.0	1	3.2	2	5.9
subtotal	27	50.0	8	34.8	19	61.3	11	50.0	5	100.0	18	58.1	15	44.1
E/SE Serbia-Total	36	100	18	100	18	100	11	100	6	100	22	100	17	100
<i>male 10</i>	3	8.3	1	5.6	2	11.1	2	18.2	0	0.0	1	4.5	2	11.8
11	5	13.9	3	16.7	2	11.1	2	18.2	1	16.7	4	18.2	0	0.0
12	2	5.6	1	5.6	1	5.6	0	0.0	0	0.0	2	9.1	1	5.9
13	4	11.1	2	11.1	2	11.1	2	18.2	1	16.7	2	9.1	2	11.8
14	2	5.6	1	5.6	1	5.6	0	0.0	0	0.0	1	4.5	2	11.8
15	1	2.8	0	0.0	1	5.6	1	9.1	0	0.0	1	4.5	0	0.0
subtotal	17	47.2	8	44.4	9	50.0	7	63.6	2	33.3	11	50.0	7	41.2
<i>female 10</i>	2	5.6	1	5.6	1	5.6	1	9.1	0	0.0	1	4.5	1	5.9
11	3	8.3	0	0.0	3	16.7	0	0.0	0	0.0	3	13.6	3	17.6
12	3	8.3	3	16.7	0	0.0	0	0.0	1	16.7	1	4.5	1	5.9
13	7	19.4	3	16.7	4	22.2	2	18.2	2	33.3	4	18.2	4	23.5
14	3	8.3	3	16.7	0	0.0	0	0.0	1	16.7	1	4.5	1	5.9
15	1	2.8	0	0.0	1	5.6	1	9.1	0	0.0	1	4.5	0	0.0
Subtotal	19	52.8	10	55.6	9	50.0	4	36.4	4	66.7	11	50.0	10	58.8
All areas-Total	199	100	100	100	99	100	82	100	43	100	109	100	78	100
<i>male 10</i>	15	7.5	8	8.0	7	7.1	7	8.5	0	0.0	9	8.3	7	9.0
11	23	11.6	11	11.0	13	13.1	13	15.9	2	4.7	15	13.8	7	9.0
12	22	11.0	14	14.0	9	9.1	8	9.8	7	16.3	9	8.3	9	11.5
13	18	9.0	11	11.0	8	8.1	8	9.8	1	2.3	10	9.2	8	10.3
14	14	7.0	9	9.0	6	6.1	5	6.1	2	4.7	7	6.4	6	7.7
15	11	5.5	6	6.0	6	6.1	5	6.1	1	2.3	8	7.3	3	3.8
subtotal	103	51.8	54	54.0	49	49.5	46	56.1	13	30.2	58	53.2	40	51.3
<i>female 10</i>	11	5.5	9	9.0	2	2.0	3	3.7	2	4.7	3	2.8	5	6.4
11	11	5.5	2	2.0	9	9.1	6	7.3	3	7.0	9	8.3	4	5.1
12	21	10.6	11	11.0	10	10.1	9	11.0	8	18.6	10	9.2	8	10.3
13	24	12.1	12	12.0	12	12.1	6	7.3	8	18.6	12	11.0	11	14.1
14	25	12.6	11	11.0	14	14.1	10	12.2	9	20.9	14	12.8	8	10.3
15	4	2.0	1	1.0	3	3.0	2	2.4	0	0.0	3	2.8	2	2.6
Subtotal	96	48.2	46	46.0	50	50.5	36	43.9	30	66.7	51	50.0	38	48.7

U tabeli C.2.1.1. prikazana je struktura slučajeva pojedinačnog i višestrukog ZZD, prema polu i uzrastu deteta, i geografskom području. Posmatrano u celini, rezultati pokazuju da su u evidentiranim slučajevima u sva četiri regiona gotovo podjednako zastupljeni slučajevi jednog oblika (100) i višestrukog ZZD (99). Posmatrano prema polu kod dečaka je nešto više zastupljena jedna vrsta ZZD, dok je kod devojčica nešto prisutnije višestruko zlostavljanje i zanemarivanje u

odnosu na jedan oblik nasilne viktimizacije. Pri tome, višetruko (multiple forms) ZZD je kod dečaka prisutnije na mlađem uzrastu (11 godina), dok je kod devojčica, shodno pomenutim rezultatima o incidenci i polu, prisutnije na starijem uzrastu (14 godina). Kada je u pitanju jedan oblik ZZD i kod dečaka i kod devojčica je prisutno na približnom istom uzrastu (12, odnosno 13 godina). Posmatrano prema regionima, u Beogradu i Zapadnoj/jugozapadnoj Srbiji u slučajevima ZZD evidentiranim tokom 2010. godine prisutnije je višestruko zlostavljanje i zanemarivanje i odnosu na pojedinačne forme. U preostala dva regiona prisutnije su pojedinačne forme ZZD u odnosu na višestruko ZZD. Posmatrano prema polu i regionu, u Beogradu su i dečaci u devojčice više izloženi višestrukom ZZD, dok je višestruka nasilna viktimizacija u većoj meri u odnosu na jedan oblik ZZD u regionu Zapadna/Jugozapadna Srbija registrovana samo kod devojčica.

U nastavku su prikazani rezultati SPS koji se odnose na konkretne oblike fizičko, seksualnog i psihološkog nasilja, i zanemarivanja, kao i vrstu i težinu povreda koje nastaju kao posledica zlostavljanja i zanemarivanja dečaka i devojčica iz uzorka.

U tabeli C.2.1.2. prikazani su oblici fizičkog zlostavljanja, vrsta i težina nanetih povreda prema polu i uzrastu dece (u posmatranom periodu, za slučajeve evidentirane tokom 2010. godine). Posmatrano prema polu identifikovano je 46 slučajeva u kojima su dečaci bili žrtve fizičkog nasilja i 36 slučajevima sa devojčicama žrtvama istog oblika zlostavljanja i zanemarivanja. Posmatrano prema pojavnim oblicima fizičkog zlostavljanja i polu i dečaci i devojčice iz uzorka su više bili izloženi lakšim oblicima. Naime, i kod dečaka (84.8%) i kod devojčica (80.6%) je najviše zastupljeno fizičko zlostavljanje u formi šamaranja ili batina (rukom), potom udaranje po glavi zglobovima prstiju ili nadlanicom (dečaci 69.4%, devojčice 55.6%). U približno istom procentu kod dečaka je pristuno udaranje rukom po zadnjici (45.7%) i teži oblik fizičkog zlostavljanja u formi guranja, šutiranja ili bacanja (41.3%). Kod devojčica je nešto više zastupljen udarac po zadnjici (33.3%) u odnosu na pomenuti teži oblik fizičkog zlostavljanja (19.4%). Nešto više od trećine dečaka bilo je žrtva grubog hvatanja za odeći ili neki deo tela i drmusanja, dok je nešto više od četvrtine dečaka bilo žrtva prebijanja. Za razliku od dečaka, kod devojčica se zapaža približno ista procentualna zastupljenost grubog hvatanja/drmusanja (16.7%) i udaranje nekih predmetom (13.9%). Ostali oblici fizičkog zlostavljanja su i kod dečaka i kod devojčica manje zastupljeni, Ostali oblici fizičkog zlostavljanja, od kojih se većina može svrstati u teško nasilje su u znatno manjem procentu zastupljeni kod dece oba pola.

U polovini slučajeva je fizičko nasilje bilo takvo da nije dovelo do povređivanja ni dečaka ni devojčica žrtava. U situacijama gde je ipak došlo do povređivanja u pitanju su lakše povrede kod dece oba pola. Posmatrano prema uzrastu i nešto više od trećine dečaka uzrasta od 11. godina i gotovo 2 trećine uzrasta od 13. godina je pretrpelo lakše povrede kao posledica fizičkog zlostavljanja. Kod devojčica su ove povrede nešto prisutnije kod jedanaestogodišnjakinja (50.0%) nego kod trinaestogodišnjakinja (33.3%). Kada je u pitanju konkretna vrsta povrede, kod dece oba pola većinom su identifikovane modrice i povrede u vidu posekotine, ugriza ili otvorene rane. I u ovom slučaju se zapaža ista distribucija povreda prema uzrastu dečaka i devojčica, tako da su kod dečaka ove povrede prisutnije na uzrastu od 13. godina dok su kod devojčica prisutnije na uzrastu od 11. godina. Pored toga, četvrtina dečaka od 12 godina, i 11.1% devojčica istog uzrasta su kao posledicu fizičkog zlostavljanja imali povrede koštano-zglobnog sistema, u vidu uganuća i iščašenja. Povrede umerenog stepena težine prisutne su kod 12.5% dečaka dečaka (opekotine – burn) i 11.1% devojčica (prelom – fracture) uzrasta od 12 godina.

Table C.2.1.3 Seksualna zloraba (n=43): Specifični tipovi seksualne zlorabe prema polu i uzrastu (za 2010. godinu)

	Male							Female							Total							
	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All	
Total CAN cases identified	15	23	22	18	14	11	103	11	11	21	24	25	4	96	26	34	43	42	39	15	199	
Total Sexual abuse cases identif.	0	2	7	1	2	1	13	2	3	8	8	9	0	30	2	5	15	9	11	1	43	
Type of Sexual abuse- Unspec	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Type of Sexual abuse-Specified	0.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Completed sexual activity	0.0	0.0	57.1	0.0	50.0	100.0	46.2	0.0	33.3	37.5	37.5	66.7	0.0	43.3	0.0	20.0	46.7	33.3	63.6	100.0	0.0	44.2
Attempted sexual activity	0.0	50.0	0.0	0.0	0.0	0.0	7.7	50.0	33.3	25.0	25.0	22.2	0.0	26.7	50.0	40.0	13.3	22.2	18.2	0.0	0.0	20.9
Touching/fondling genitals	0.0	100.0	100.0	0.0	100.0	0.0	84.6	50.0	66.7	87.5	50.0	55.6	0.0	63.3	50.0	80.0	93.3	44.4	63.6	0.0	0.0	69.8
Adult exposing genitals to child	0.0	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0	92.3	50.0	33.3	37.5	37.5	55.6	0.0	43.3	50.0	60.0	66.7	44.4	63.6	0.0	0.0	58.1
Sexual exploitation	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	50.0	0.0	12.5	37.5	33.3	0.0	26.7	50.0	0.0	6.7	33.3	27.3	0.0	0.0	18.6
Sexual harassment	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	25.0	0.0	0.0	6.7	0.0	0.0	0.0	22.2	0.0	0.0	0.0	4.7
Voyeurism	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

U posmatranom periodu identifikovano je ukupno 43 slučaja seksualnog zlostavljanja dece, pri čemu je ovaj oblik očekivano bio prisutniji kod devojčica nego kod dečaka. Svakako, ne treba zanemariti da su u 13 slučajeva dečaci bili žrtve seksualnog nasilja, pri čemu najviše oni od 12 godina. Kod dečaka je najviše prisutno nekontaktno seksualno zlostavljanje u formi pokazivanja sopstvenih genitalija detetu od strane odrasle osobe (adult exposing genitals to child), potom dodirivanje i maženje detetovih genitalija, kao oblik kontaktnog seksualnog zlostavljanja. Gotovo polovina dečaka je bilo žrtva seksualnog zlostavljanja u vidu potpunog seksualnog odnosa (dečaci od 12 i 14 godina). Kod devojčica su najviše zastupljeni oblici kontaktnog seksualnog zlostavljanja, poput dodirivanja i maženja genitalija i potpunog seksualnog odnosa, kao i pokazivanje genitalija od strane odrasle osobe, kao vid nekkontaktnog seksualnog zlostavljanja. Nešto više od četvrtine devojčica iz uzorka bilo je žrtva pokušaja seksualnog odnosa i seksualne eksploatacije, bilo u formi prostitucije ili u pornografske svrhe. Posmatrano prema uzrasnim kategorijama rezultati pokazuju da su gotovo svi oblici seksualnog zlostavljanja u većoj meri zastupljeni kod devojčica starijeg uzrasta nego kod mlađih. Svakako, ovo treba tumačiti sa rezervom imajući u vidu veću sposobnost devojčica starijeg uzrasta da prepoznaju seksualno nasilje i spremnost da ga prijave.

Table C.2.1.4 Psihološko zlostavljanje (n=109): Specifični tipovi psihološkog zlostavljanja po polu i uzrastu (za 2010 godinu)

	Male							Female							Total						
	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All
Total CAN cases identified	15	23	22	18	14	11	103	11	11	21	24	25	4	96	26	34	43	42	39	15	199
Total Psychol. abuse cases identi	9	15	9	10	7	8	58	3	9	10	12	14	3	51	12	24	19	22	21	11	109
Type of Psychol. abuse- Unspec	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Type of Psychol. abuse-Specified	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Rejection through verbal abuse	22.2	33.3	44.4	20.0	42.9	37.5	32.8	33.3	11.1	50.0	41.7	50.0	0.0	37.3	25.0	25.0	47.4	31.8	47.6	27.3	34.9
Isolation	0.0	0.0	0.0	20.0	14.3	0.0	5.2	33.3	0.0	10.0	0.0	7.1	0.0	5.9	8.3	0.0	5.3	9.1	9.5	0.0	5.5
Ignorance	0.0	6.7	11.1	10.0	0.0	0.0	5.2	33.3	0.0	0.0	8.3	14.3	0.0	7.8	8.3	4.2	5.3	9.1	9.5	0.0	6.4
Corruption	11.1	6.7	0.0	20.0	28.6	0.0	10.3	0.0	33.3	0.0	8.3	7.1	0.0	9.8	8.3	16.7	0.0	13.6	14.3	0.0	10.1
Exploitation	0.0	0.0	0.0	10.0	14.3	0.0	3.4	33.3	22.2	0.0	8.3	0.0	0.0	7.8	8.3	8.3	0.0	9.1	4.8	0.0	5.5
Terrorization	66.7	73.3	66.7	90.0	28.6	87.5	70.7	66.7	66.7	80.0	58.3	57.1	100.0	66.7	66.7	70.8	73.7	72.7	47.6	90.9	68.8
Witnessing family violence	88.9	73.3	55.6	60.0	57.1	75.0	69.0	66.7	77.8	50.0	75.0	50.0	66.7	62.7	83.3	75.0	52.6	68.2	52.4	72.7	66.1

Kao što je pomenuto napred u izveštaju, u slučajevima evidentiranim tokom 2010 godine i dečaci i devojčice iz uzorka su najviše bili žrtve psihološkog nasilja. Pri tome kod dece oba pola je najviše zastupljeno zastrašivanje (70.7% dečaka i 66.7% devojčica) i prisustvo porodičnom nasilju, kao oblik posredne nasilne viktimizacije (69.0% dečaka i 62.7% devojčica). Kod dečaka, kao i kod devojčica od 11 i 13 godina najviše su zastupljeni upravo zastrašivanje i prisustvo porodičnom nasilju. Pored toga, kod trećina dečaka i nešto više od trećine devojčica identifikovano je odbacivanje verbalnim zlostavljanjem od strane odrasle osobe koja ima dužnost staranja o detetu. Ostali oblici psihološkog zlostavljanja (izolacija, ignorisanje, kvarenja i iskorištavanje su manje procentualno zastupljeni.

Table C.2.1.5 Zanemarivanje(n=78): Specifični tipovi zanemarivanja po uzrastu i polu (za 2010 godinu)

	Male							Female							Total						
	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All
Total CAN cases identified	15	23	22	18	14	11	103	11	11	21	24	25	4	96	26	34	43	42	39	15	199
Total Neglect cases identified	7	7	9	8	6	3	40	5	4	8	11	8	2	38	12	11	17	19	14	5	78
Type of Neglect-Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Type of Neglect-Specified	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Physical neglect	100.0	85.7	44.4	87.5	50.0	100.0	75.0	100.0	100.0	87.5	72.7	100.0	50.0	86.8	100.0	90.9	64.7	78.9	78.6	80.0	80.8
Medical neglect	57.1	42.9	11.1	37.5	50.0	100.0	42.5	60.0	50.0	62.5	36.4	62.5	0.0	50.0	58.3	45.5	35.3	36.8	57.1	60.0	46.2
Educational neglect	100.0	71.4	88.9	75.0	83.3	100.0	85.0	80.0	75.0	50.0	81.8	75.0	100.0	73.7	91.7	72.7	70.6	78.9	78.6	100.0	79.5
Economic exploitation	28.6	28.6	22.2	25.0	16.7	0.0	22.5	20.0	0.0	37.5	18.2	37.5	0.0	23.7	25.0	18.2	29.4	21.1	28.6	0.0	23.1
Failure to protect from physicl harm	0.0	0.0	22.2	12.5	16.7	0.0	10.0	0.0	25.0	12.5	18.2	12.5	0.0	13.2	0.0	9.1	17.6	15.8	14.3	0.0	11.5
Failure to protect from sexu abuse	0.0	0.0	0.0	0.0	16.7	0.0	2.5	0.0	0.0	0.0	18.2	0.0	0.0	5.3	0.0	0.0	0.0	10.5	7.1	0.0	3.8
Fail to provide trea for menl probl.	0.0	0.0	11.1	0.0	0.0	33.3	5.0	0.0	0.0	0.0	9.1	0.0	0.0	2.6	0.0	0.0	5.9	5.3	0.0	20.0	3.8
Permitting maladaptive/crim beh	0.0	0.0	33.3	12.5	16.7	33.3	15.0	0.0	0.0	0.0	9.1	12.5	0.0	5.3	0.0	0.0	17.6	10.5	14.3	20.0	10.3
Abandonment/Refusal of custody	0.0	0.0	11.1	25.0	0.0	66.7	12.5	0.0	0.0	25.0	27.3	12.5	0.0	15.8	0.0	0.0	17.6	26.3	7.1	40.0	14.1

U tabeli C.2.1.5. prikazani su specifični oblici zanemarivanja prema polu i uzrastu dece. Rezultati ukazuju da su dečaci najviše bili žrtve zanemarivanja obrazovanja (85.9%), fizičkog zanemarivanja (75.0%) i medicinskog zanemarivanja (42.5%), dok je oko petine dečaka bilo izloženo ekonomskoj eksploataciji, kao obliku zanemarivanja. Ostali oblici zanemarivanja (dozvoljavanje neprilagođenog/kriminalnog ponašanja – 15.0%; napuštanje/odbijanje starateljstva – 12.5%; propust da se dete zaštiti od fizičkog povređivanja – 10.0% propust da se obezbedi lečenje mentalnog poremećaja, bolesti – 5.0%; propust da se zaštiti od seksualnog zlostavljanja – 2.5%) su kod dečaka manje zastupljeni. Slična distribucija različitih oblika zanemarivanja je prisutna i kod devojčica, s tom što su one najviše bile žrtve fizičkog zanemarivanja (86.8%), a potom i zanemarivanja obrazovanja (73.7%). Devojčice su takođe nešto više od dečaka bile žrtve propusta odrasle osobe koja ima dužnost staranja o njima da ih zaštiti od seksualnog zlostavljanja. Posmatrano prema uzrastu dece, kod jedanaestogodišnjaka se zapaža veća najveća zastupljenost fizičkog zanemarivanja (90.9%), potom nešto manje zanemarivanja obrazovanja (72.7%), dok je kod trinaestogodišnjaka procentualna zastupljenost ova dva oblika zanemarivanja ista (78.6%). Ostali oblici zanemarivanja su u ove dve uzrasne kategorije dece manje zastupljeni (u rasponu od 5.9% do 21.1%).

Table C.2.1.6 Pojedinačni I multipli oblici zlostavljanja (n=199) prema polu I uzrastu (za 2010 godinu)

	Male							Female							Total						
	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All
Total cases	15	23	22	18	14	11	103	11	11	21	24	25	4	96	26	34	43	42	39	41	199
Single CAN form	53.3	43.5	59.1	55.6	57.1	45.5	52.4	81.8	18.2	52.4	50.0	44.0	25.0	47.9	65.4	35.3	55.8	52.4	48.7	40.0	50.3
Physical abuse	6.7	8.7	4.5	0.0	0.0	0.0	3.9	27.3	0.0	0.0	4.2	0.0	0.0	4.2	15.4	5.9	2.3	2.4	0.0	0.0	4.0
Sexual abuse	0.0	8.7	27.3	0.0	14.3	0.0	9.7	18.2	0.0	23.8	25.0	20.0	0.0	18.8	7.7	5.9	25.6	14.3	17.9	0.0	14.1
Psychological abuse	26.7	13.0	4.5	16.7	7.1	18.2	13.6	9.1	9.1	9.5	4.2	8.0	0.0	7.3	19.2	11.8	7.0	9.5	7.7	13.3	10.6
Neglect	20.0	13.0	22.7	38.9	35.7	27.3	25.2	27.3	9.1	19.0	16.7	16.0	25.0	17.7	23.1	11.8	20.9	26.2	23.1	26.7	21.6
Multiple CAN forms	46.7	56.5	40.9	44.4	42.9	54.5	47.6	18.2	81.8	47.6	50.0	56.0	75.0	52.1	34.6	64.7	44.2	47.6	51.3	60.0	49.7
Physical & Sexual	0.0	0.0	4.5	0.0	0.0	0.0	1.0	0.0	9.1	4.8	0.0	0.0	0.0	2.1	0.0	2.9	4.7	0.0	0.0	0.0	1.5
Physical & Psychological	20.0	39.1	18.2	33.3	35.7	45.5	31.1	0.0	27.3	14.3	16.7	28.0	50.0	19.8	11.5	35.3	16.3	23.8	30.8	46.7	25.6
Physical & Neglect	13.3	4.3	0.0	5.6	0.0	0.0	3.9	0.0	0.0	4.8	4.2	0.0	0.0	2.1	7.7	2.9	2.3	4.8	0.0	0.0	3.0
Sexual & Psychological	0.0	0.0	4.5	0.0	0.0	9.1	1.9	0.0	0.0	0.0	4.2	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0	2.3	2.4	0.0	6.7	1.5
Sexual & Neglect	0.0	0.0	0.0	0.0	7.1	0.0	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	8.0	0.0	2.1	0.0	0.0	0.0	0.0	7.7	0.0	1.5
Psychological & Neglect	6.7	8.7	9.1	0.0	7.1	0.0	5.8	18.2	27.3	4.8	20.8	8.0	25.0	14.6	11.5	14.7	7.0	11.9	7.7	6.7	10.1
Physical, Sexual & Psych.	0.0	0.0	0.0	5.6	0.0	0.0	1.0	0.0	18.2	9.5	0.0	8.0	0.0	6.3	0.0	5.9	4.7	2.4	5.1	0.0	3.5
Physical, Sexual & Neglect	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Physical, Psych. & Neglect	6.7	4.3	9.1	0.0	0.0	0.0	3.9	0.0	0.0	9.5	0.0	4.0	0.0	3.1	3.8	2.9	9.3	0.0	2.6	0.0	3.5
Sexual, Psych. & Neglect	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	4.2	0.0	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0	0.0	2.4	0.0	0.0	0.5
Physical, Sexual, Psych & Neglect	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Kada je u pitanju višestruko zlostavljanje dece rezultati pokazuju da su devojčice u odnosu na dečake više izložene kombinaciji različitim oblicima zlostavljanja istovremeno. Kada je u pitanju višestruko zlostavljanja, kako kod dečaka, tako i kod devojčica najviše su prisutna po dva oblika, prvenstveno psihološko zlostavljanje udruženo sa fizičkim zlostavljanjem ili zanemarivanjem (isti odnos u pogledu procentualne zastupljenosti prisutan je i u posmatranim uzrasnim

kategorijama od 11 i 13 godina). U situacijama kombinacije tri oblika zlostavljanja (maltreatment) kod dečaka se javlja fizičko zlostavljanje udruženo sa psihološkim zlostavljanjem i zanemarivanjem, dok se kod devojčica javlja fizičko i seksualno zlostavljanje praćeno psihološkim zlostavljanjem.

C.2.2. Karakteristike decem žrtava ZZD

Table C.2.2.1 Karakteristike dece žrtava ZZD prema uzrastu i polu

	All forms of Maltreatment (n=199)																				
	Male							Female							Total						
	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All
Total CAN cases	15	23	22	18	14	11	103	11	11	21	24	25	4	96	26	34	43	42	39	15	199
Educational status																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Not attending school at all	0.0	4.3	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0	4.8	8.3	8.0	0.0	5.2	0.0	2.9	2.3	4.8	5.1	0.0	3.0
Dropped out	20.0	0.0	4.5	5.6	7.1	18.2	7.8	18.2	0.0	9.5	12.5	16.0	0.0	11.5	19.2	0.0	7.0	9.5	12.8	13.3	9.5
Attends school	80.0	95.7	95.5	94.4	92.9	81.8	91.3	81.8	100.0	85.7	79.2	76.0	100.0	83.3	80.8	97.1	90.7	85.7	82.1	86.7	87.4
Work status																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	4.8	0.0	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0	2.3	0.0	0.0	0.0	0.5
Not working	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	90.9	95.2	100.0	100.0	100.0	97.9	100.0	97.1	97.7	100.0	100.0	100.0	99.0
Working domestic/ unpaid	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	9.1	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	0.0	2.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.5
Working salaried work	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Education-related problems																					
Unspecified	20.0	4.3	4.5	5.6	0.0	0.0	5.8	9.1	0.0	14.3	12.5	16.0	0.0	11.5	15.4	2.9	9.3	9.5	10.3	0.0	8.5
None	73.3	78.3	77.3	66.7	85.7	27.3	70.9	54.5	45.5	71.4	79.2	56.0	50.0	63.5	65.4	67.6	74.4	73.8	66.7	33.3	67.3
Learning disability	6.7	13.0	4.5	22.2	7.1	36.4	13.6	18.2	36.4	9.5	4.2	16.0	25.0	14.6	11.5	20.6	7.0	11.9	12.8	33.3	14.1
Specialized education class	0.0	0.0	0.0	0.0	7.1	9.1	1.9	9.1	0.0	0.0	0.0	4.0	0.0	2.1	3.8	0.0	0.0	0.0	5.1	6.7	2.0
Irregular school attendance	2.0	4.1	8.2	6.1	2.0	14.3	36.7	6.1	6.1	2.0	4.1	10.2	4.1	32.7	8.2	10.2	10.2	10.2	12.2	18.4	69.4
Behaviour-related problems																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
None	93.3	78.3	81.8	72.2	78.6	36.4	75.7	81.8	54.5	76.2	66.7	64.0	75.0	68.8	88.5	70.6	79.1	69.0	69.2	46.7	72.4
Problems in school	6.7	8.7	18.2	27.8	21.4	18.2	16.5	0.0	45.5	0.0	16.7	20.0	25.0	15.6	3.8	20.6	9.3	21.4	20.5	20.0	16.1
Problems in home	0.0	4.3	4.5	5.6	0.0	27.3	5.8	9.1	9.1	19.0	8.3	4.0	25.0	10.4	3.8	5.9	11.6	7.1	2.6	26.7	8.0
Violent behaviour	0.0	4.3	9.1	0.0	0.0	27.3	5.8	0.0	0.0	4.8	4.2	4.0	0.0	3.1	0.0	2.9	7.0	2.4	2.6	20.0	4.5
Bullying	0.0	4.3	0.0	0.0	0.0	9.1	1.9	0.0	0.0	4.8	0.0	0.0	0.0	1.0	0.0	2.9	2.3	0.0	0.0	6.7	1.5
Self-harming behaviour	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	18.2	0.0	4.2	0.0	0.0	3.1	0.0	5.9	0.0	2.4	0.0	0.0	1.5
Running away	0.0	4.3	0.0	5.6	7.1	9.1	3.9	0.0	0.0	19.0	12.5	4.0	25.0	9.4	0.0	2.9	9.3	9.5	5.1	13.3	6.5
Negative peer involvement	6.7	4.3	4.5	5.6	14.3	36.4	9.7	9.1	9.1	4.8	4.2	0.0	0.0	4.2	7.7	5.9	4.7	4.8	5.1	26.7	7.0
Inappropriate sexual behaviour	0.0	0.0	4.5	0.0	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0	4.8	12.5	4.0	0.0	5.2	0.0	0.0	4.7	7.1	2.6	0.0	3.0
Criminal involvement	0.0	0.0	9.1	5.6	7.1	27.3	6.8	0.0	0.0	0.0	4.2	8.0	0.0	3.1	0.0	0.0	4.7	4.8	7.7	20.0	5.0
Substance abuse problems																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
None	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	90.9	99.0	100.0	100.0	95.2	100.0	96.0	100.0	97.9	100.0	100.0	97.7	100.0	97.4	93.3	98.5
Drug abuse	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	9.1	1.0	0.0	0.0	4.8	0.0	4.0	0.0	2.1	0.0	0.0	2.3	0.0	2.6	6.7	1.5
Alcohol abuse	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	9.1	1.0	0.0	0.0	4.8	0.0	4.0	0.0	2.1	0.0	0.0	2.3	0.0	2.6	6.7	1.5
Diagnosed Disabilities																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
None	100.0	91.3	90.9	100.0	78.6	81.8	91.3	90.9	81.8	85.7	91.7	96.0	100.0	90.6	96.2	88.2	88.4	95.2	89.7	86.7	91.0
Physical handicap	0.0	0.0	4.5	0.0	7.1	0.0	1.9	9.1	9.1	0.0	4.2	0.0	0.0	3.1	3.8	2.9	2.3	2.4	2.6	0.0	2.5
Visual-hear-speech impairment	0.0	4.3	0.0	0.0	7.1	0.0	1.9	0.0	9.1	0.0	4.2	0.0	0.0	2.1	0.0	5.9	0.0	2.4	2.6	0.0	2.0
Impaired cognitive functioning	0.0	4.3	0.0	0.0	7.1	9.1	2.9	0.0	0.0	9.5	0.0	4.0	0.0	3.1	0.0	2.9	4.7	0.0	5.1	6.7	3.0
Psychiatric disorder	0.0	0.0	4.5	0.0	0.0	9.1	1.9	0.0	0.0	4.8	4.2	0.0	0.0	2.1	0.0	0.0	4.7	2.4	0.0	6.7	2.0

U ovom delu su prikazani rezultati koji se odnose na karakteristike dece žrtvama zlostavljanja i zanemarivanja.

U tabeli C.2.2.1. su prikazane karakteristike dece žrtava prema polu i uzrastu. Kao što se može videti, većina dece koja su tokom 2010. godine u CSR evidentirana kao žrtve ZZD redovno pohađaju školu, ne rade, nemaju probleme u ponašanju, ni probleme u školi, ne zlupotrebljavaju alcohol/drogu niti imaju dijagnostikovan neki zdravstveni poremećaj. Posmatrano prema uzrastu i vrsti eventualnih problema kod dece, kod dece od 15 godina je najviše evidentirano neredovno pohađanje škole, dok je ono najmanje prisutno kod desetogodišnjaka. Problemi u ponašanju koji mogu biti kako lakši, tako i teži, poput uključivanja u kriminalne aktivnosti, najviše su prisutni kod dece iz najstarije uzrasne kategorije (15 godina) a najmanje kod najmlađe dece iz uzorka. Kod dece od 11 godina, u odnosu na decu drugih uzrasnih kategorija najviše je prisutno samopovređivanje, dok je kod dece od 13 godina najviše registrovano za uzrast neprikladno seksualno ponašanje. Bavljenje kriminalnim aktivnostima nije prisutno kod dece od 10 i 11 godina, dok je u manjem procentu zastupljano kod ostalih uzrasnih kategorija, izuzev petnaestogodišnjaka gde su, kao što je pomeuto, svi problemi u ponašanju najzastupljeniji. Pored toga, problemi sa zloupotrebom alkohola i droga evidentirani su kod dece od 12,14 i 15 godina. U pogledu zdravstvenog stanja dece, u gotovo svim uzrasnim kategorijama dece u manjem procentu je identifikovan neki zdravstveni problem poput fizičkog hendikepa, oštećenja čula vida/sluha/govora, oštećenog kognitivnog funkcionisanja ili pak neki dijagnostički potvrđen psihijatrijski poremećaj.

Posmatrano prema polu između dečaka i devojčica žrtava ZZD ne zapažaju se razlike u pogledu obrazovnog nivoa, radnog statusa i problema sa školom. Međutim, kod devojčica su nešto više prisutni problemi u ponašanju kod kuće, i sa tim u vezi i bežanje od kuće, a kod dečaka problematično ponašanje sa vršnjacima (npr. vandalizam, zloupotreba supstanci). U pogledu zloupotrebe supstanci i zdravstvenog stanja deteta ne zapažaju se razlike između dečaka i devojčica.

Table C.2.2.2 Karakteristike dece žrtava fizičkog zlostavljanja

	Physical Abuse (n=82)																				
	Male							Female							Total						
	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All
Total Physical abuse cases	7	13	8	8	5	5	46	3	6	9	6	10	2	36	10	19	17	14	15	7	82
Educational status																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Not attending school at all	0.0	7.7	0.0	0.0	0.0	0.0	2.2	0.0	0.0	0.0	0.0	10.0	0.0	2.8	0.0	5.3	0.0	0.0	6.7	0.0	2.4
Dropped out	28.6	0.0	0.0	12.5	0.0	20.0	8.7	0.0	0.0	22.2	16.7	10.0	0.0	11.1	20.0	0.0	11.8	14.3	6.7	14.3	9.8
Attends school	71.4	92.3	100.0	87.5	100.0	80.0	89.1	100.0	100.0	55.6	83.3	80.0	100.0	80.6	80.0	94.7	76.5	85.7	86.7	85.7	85.4
Work status																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Not working	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	83.3	100.0	100.0	100.0	100.0	97.2	100.0	94.7	100.0	100.0	100.0	100.0	98.8
Working domestic/ unpaid	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	16.7	0.0	0.0	0.0	0.0	2.8	0.0	5.3	0.0	0.0	0.0	0.0	1.2
Working salaried work	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Education-related problems																					
Unspecified	28.6	0.0	0.0	12.5	0.0	0.0	6.5	0.0	0.0	22.2	16.7	20.0	0.0	13.9	20.0	0.0	11.8	14.3	13.3	0.0	9.8
None	71.4	76.9	87.5	62.5	80.0	40.0	71.7	100.0	50.0	44.4	83.3	60.0	100.0	63.9	80.0	68.4	64.7	71.4	66.7	57.1	68.3
Learning disability	0.0	15.4	0.0	25.0	20.0	60.0	17.4	0.0	50.0	11.1	0.0	0.0	0.0	11.1	0.0	26.3	5.9	14.3	6.7	42.9	14.6
Specialized education class	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	10.0	0.0	2.8	0.0	0.0	0.0	0.0	6.7	0.0	1.2
Irregular school attendance	0.0	2.0	2.0	0.0	0.0	4.1	8.2	0.0	0.0	0.0	0.0	2.0	0.0	2.0	0.0	2.0	2.0	0.0	2.0	4.1	10.2
Behaviour-related problems																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
None	100.0	76.9	87.5	62.5	80.0	60.0	78.3	66.7	66.7	66.7	66.7	50.0	50.0	61.1	90.0	73.7	76.5	64.3	60.0	57.1	70.7
Problems in school	0.0	7.7	12.5	37.5	20.0	20.0	15.2	0.0	33.3	0.0	16.7	30.0	50.0	19.4	0.0	15.8	5.9	28.6	26.7	28.6	17.1
Problems in home	0.0	0.0	0.0	12.5	0.0	20.0	4.3	33.3	0.0	22.2	16.7	0.0	50.0	13.9	10.0	0.0	11.8	14.3	0.0	28.6	8.5
Violent behaviour	0.0	7.7	12.5	0.0	20.0	0.0	6.5	0.0	0.0	11.1	0.0	10.0	0.0	5.6	0.0	5.3	11.8	0.0	13.3	0.0	6.1
Bullying	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Self-harming behaviour	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	33.3	0.0	16.7	0.0	0.0	8.3	0.0	10.5	0.0	7.1	0.0	0.0	3.7
Running away	0.0	7.7	0.0	12.5	0.0	0.0	4.3	0.0	0.0	33.3	16.7	0.0	50.0	13.9	0.0	5.3	17.6	14.3	0.0	14.3	8.5
Negative peer involvement	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	20.0	2.2	0.0	16.7	11.1	0.0	0.0	0.0	5.6	0.0	5.3	5.9	0.0	0.0	14.3	3.7
Inappropriate sexual behaviour	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	10.0	0.0	2.8	0.0	0.0	0.0	0.0	6.7	0.0	1.2
Criminal involvement	0.0	0.0	0.0	12.5	0.0	40.0	6.5	0.0	0.0	0.0	0.0	10.0	0.0	2.8	0.0	0.0	0.0	7.1	6.7	28.6	4.9
Substance abuse problems																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
None	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	90.0	100.0	97.2	100.0	100.0	100.0	100.0	93.3	100.0	98.8
Drug abuse	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	10.0	0.0	2.8	0.0	0.0	0.0	0.0	6.7	0.0	1.2
Alcohol abuse	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Diagnosed Disabilities																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
None	100.0	92.3	87.5	100.0	80.0	100.0	93.5	100.0	83.3	88.9	83.3	100.0	100.0	91.7	100.0	89.5	88.2	92.9	93.3	100.0	92.7
Physical handicap	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Visual-hear-speech impairment	0.0	7.7	0.0	0.0	20.0	0.0	4.3	0.0	16.7	0.0	0.0	0.0	0.0	2.8	0.0	10.5	0.0	0.0	6.7	0.0	3.7
Impaired cognitive functioning	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	11.1	0.0	0.0	0.0	2.8	0.0	0.0	5.9	0.0	0.0	0.0	1.2
Psychiatric disorder	0.0	0.0	12.5	0.0	0.0	0.0	2.2	0.0	0.0	11.1	16.7	0.0	0.0	5.6	0.0	0.0	11.8	7.1	0.0	0.0	3.7

Kod dece žrtava fizičkog nasilja, kao i na ukupnom uzorku dece žrtava većina redovno pohađa školi, ne radi, nema probleme u školi i u ponašanju, niti sa zloupotrebom supstanci i nema dijagnostikovana oštećenja. Među decom žrtavama fizičkog nasilja koja ne pripadaju ovoj kategoriji 9.8% je onih koji su napustili školu, 14.6% dece ima problema sa učenjem, dok 6.2% neredovno pohađa školu. Od problema u ponašanju uglavnom ispoljavju probleme u školi, poput izolacije i izostanaka. Isti procenat dece ispoljava probleme u ponašanju kod kuće i bar jednom je pobjeglo od kuće. Zloupotreba droge je registrovana kod samo 1.2% dece, dok su od zdravstvenih tegoba najviše (i u istom procentu) zastupljena čulna i psihijatrijska oštećenja.

Table C.2.2.3 Karakteristike dece žrtava seksualnog zlost vljanja

	Sexual Abuse (n=43)																				
	Male							Female							Total						
	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All
Total Sexual abuse cases	0	2	7	1	2	1	13	2	3	8	8	9	0	30	2	5	15	9	11	1	43
Educational status																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Not attending school at all	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	12.5	0.0	11.1	0.0	6.7	0.0	0.0	6.7	0.0	9.1	0.0	4.7
Dropped out	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	50.0	0.0	0.0	25.0	33.3	0.0	20.0	50.0	0.0	0.0	22.2	27.3	0.0	14.0
Attends school	0.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	50.0	100.0	87.5	75.0	55.6	0.0	73.3	50.0	100.0	93.3	77.8	63.6	100.0	81.4
Work status																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Not working	0.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	66.7	100.0	100.0	100.0	0.0	96.7	100.0	80.0	100.0	100.0	100.0	100.0	97.7
Working domestic/ unpaid	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	33.3	0.0	0.0	0.0	0.0	3.3	0.0	20.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2.3
Working salaried work	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Education-related problems																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	50.0	0.0	12.5	12.5	44.4	0.0	23.3	50.0	0.0	6.7	11.1	36.4	0.0	16.3
None	0.0	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0	92.3	0.0	66.7	87.5	75.0	22.2	0.0	56.7	0.0	80.0	93.3	77.8	36.4	0.0	67.4
Learning disability	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	50.0	33.3	0.0	0.0	44.4	0.0	20.0	50.0	20.0	0.0	0.0	36.4	0.0	14.0
Specialized education class	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	7.7	50.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	3.3	50.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	4.7
Irregular school attendance	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2.0	2.0	0.0	0.0	0.0	2.0	6.1	0.0	8.2	0.0	0.0	0.0	2.0	6.1	2.0	10.2
Behaviour-related problems																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
None	0.0	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0	92.3	100.0	66.7	75.0	75.0	44.4	0.0	66.7	100.0	80.0	86.7	77.8	54.5	0.0	74.4
Problems in school	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	33.3	0.0	12.5	22.2	0.0	13.3	0.0	20.0	0.0	11.1	18.2	0.0	9.3
Problems in home	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	12.5	0.0	0.0	0.0	3.3	0.0	0.0	6.7	0.0	0.0	0.0	2.3
Violent behaviour	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Bullying	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Self-harming behaviour	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	33.3	0.0	0.0	0.0	0.0	3.3	0.0	20.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2.3
Running away	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	25.0	12.5	11.1	0.0	13.3	0.0	0.0	13.3	11.1	9.1	0.0	9.3
Negative peer involvement	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	12.5	12.5	0.0	0.0	6.7	0.0	0.0	6.7	11.1	0.0	0.0	4.7
Inappropriate sexual behaviour	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	12.5	25.0	11.1	0.0	13.3	0.0	0.0	6.7	22.2	9.1	0.0	9.3
Criminal involvement	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	11.1	0.0	3.3	0.0	0.0	0.0	0.0	9.1	0.0	2.3
Substance abuse problems																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
None	0.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	87.5	100.0	88.9	0.0	93.3	100.0	100.0	93.3	100.0	90.9	100.0	95.3
Drug abuse	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	12.5	0.0	11.1	0.0	6.7	0.0	0.0	6.7	0.0	9.1	0.0	4.7
Alcohol abuse	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Diagnosed Disabilities																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
None	0.0	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0	92.3	100.0	66.7	87.5	87.5	88.9	0.0	86.7	100.0	80.0	93.3	88.9	90.9	0.0	88.4
Physical handicap	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	12.5	0.0	0.0	3.3	0.0	0.0	0.0	11.1	0.0	0.0	2.3
Visual-hear-speech impairment	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	33.3	0.0	12.5	0.0	0.0	6.7	0.0	20.0	0.0	11.1	0.0	0.0	4.7
Impaired cognitive functioning	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	12.5	0.0	11.1	0.0	6.7	0.0	0.0	6.7	0.0	9.1	0.0	4.7
Psychiatric disorder	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	7.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	2.3

Kao što je prikazano za decu žrtve fizičkog nasilja, i deca žrtve seksualnog nasilja redovno pohađaju školu, ne ispoljavaju probleme u ponašanju niti u školi, nemaju problema sa zloupotrebom supstanci i nemaju dijagnostikovani fizički, čulni ili mentalni poremećaj. Među decom žrtavama seksualnog zlostavljanja koja ipak odstupaju od ovakvog profila, koja ne pripadaju ovoj kategoriji 14.0% su napustili školu, dok 4.7% nikad nije ni pohađalo istu. Od problema u školi uglavnom ispoljavaju probleme sa učenjem i neredovno pohađaju školu (izostanci). Kada su u pitanju problemi u ponašanju, deca koja su preživela seksualno zlostavljanje ispoljavaju probleme u školi, i sa tim u vezi beže iz škole. Pored toga ispoljavaju za uzrast neadekvatno seksualno ponašanje. Ovo je ujedno i jedan od indikatora seksualne nasilne viktimizacije dece. 4.7% ove dece ima problem sa zloupotrebom droga, što takođe može biti, kao i kod dece žrtava drugih oblika ZZD, pokušaj prevazilaženja traumatičnog iskustva. Pored toga kod manjeg procenta ove dece dijagnostikovana su oštećenja čula vida, sluha i govora, kao i oštećenja kognitivnih funkcija.

Table C.2.2.4 Karakteristike dece žrtava psihološkog zlostavljanja

	Psychological Abuse (n=109)																				
	male							Female							Total						
	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All
Total Psychological abuse cases	9	15	9	10	7	8	58	3	9	10	12	14	3	51	12	24	19	22	21	11	109
Educational status																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Not attending school at all	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	8.3	7.1	0.0	3.9	0.0	0.0	0.0	4.5	4.8	0.0	1.8
Dropped out	0.0	0.0	11.1	0.0	0.0	25.0	5.2	33.3	0.0	10.0	8.3	14.3	0.0	9.8	8.3	0.0	10.5	4.5	9.5	18.2	7.3
Attends school	100.0	100.0	88.9	100.0	100.0	75.0	94.8	66.7	100.0	90.0	83.3	78.6	0.0	86.3	91.7	100.0	89.5	90.9	85.7	81.8	90.8
Work status																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Not working	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Working domestic/ unpaid	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Working salaried work	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Education-related problems																					
Unspecified	0.0	0.0	11.1	0.0	0.0	0.0	1.7	0.0	0.0	10.0	16.7	14.3	0.0	9.8	0.0	0.0	10.5	9.1	9.5	0.0	5.5
None	100.0	80.0	77.8	80.0	71.4	37.5	75.9	66.7	44.4	70.0	75.0	57.1	0.0	62.7	91.7	66.7	73.7	77.3	61.9	45.5	69.7
Learning disability	0.0	13.3	0.0	20.0	14.3	50.0	15.5	33.3	33.3	20.0	8.3	14.3	0.0	19.6	8.3	20.8	10.5	13.6	14.3	45.5	17.4
Specialized education class	0.0	0.0	0.0	0.0	14.3	12.5	3.4	0.0	0.0	0.0	0.0	7.1	0.0	2.0	0.0	0.0	0.0	0.0	9.5	9.1	2.8
Irregular school attendance	0.0	2.0	2.0	0.0	2.0	8.2	14.3	2.0	6.1	0.0	2.0	4.1	2.0	16.3	2.0	8.2	2.0	2.0	6.1	10.2	30.6
Behaviour-related probl																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
None	100.0	86.7	88.9	80.0	71.4	50.0	81.0	100.0	55.6	90.0	58.3	64.3	0.0	68.6	100.0	75.0	89.5	68.2	66.7	54.5	75.2
Problems in school	0.0	6.7	11.1	20.0	28.6	12.5	12.1	0.0	44.4	0.0	16.7	21.4	0.0	19.6	0.0	20.8	5.3	18.2	23.8	18.2	15.6
Problems in home	0.0	0.0	11.1	0.0	0.0	25.0	5.2	0.0	11.1	10.0	16.7	0.0	0.0	9.8	0.0	4.2	10.5	9.1	0.0	27.3	7.3
Violent behaviour	0.0	6.7	11.1	20.0	28.6	12.5	12.1	0.0	44.4	0.0	16.7	21.4	0.0	19.6	0.0	20.8	5.3	18.2	23.8	18.2	15.6
Bullying	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Self-harming behaviour	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	33.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2.0	8.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.9
Running away	0.0	0.0	0.0	10.0	0.0	12.5	3.4	0.0	0.0	10.0	25.0	0.0	0.0	9.8	0.0	0.0	5.3	18.2	0.0	18.2	6.4
Negative peer involvement	0.0	6.7	11.1	0.0	14.3	25.0	8.6	0.0	0.0	0.0	8.3	0.0	0.0	2.0	0.0	4.2	5.3	4.5	4.8	18.2	5.5

Inappropriate sexual behaviour	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	16.7	7.1	0.0	5.9	0.0	0.0	0.0	9.1	4.8	0.0	2.8
Criminal involvement	0.0	0.0	11.1	0.0	14.3	25.0	6.9	0.0	0.0	0.0	8.3	7.1	0.0	3.9	0.0	0.0	5.3	4.5	9.5	18.2	5.5
Substance abuse problems																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
None	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	92.9	0.0	98.0	100.0	100.0	100.0	100.0	95.2	100.0	99.1
Drug abuse	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	7.1	0.0	2.0	0.0	0.0	0.0	0.0	4.8	0.0	0.9
Alcohol abuse	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Diagnosed Disabilities																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
None	100.0	86.7	77.8	100.0	71.4	87.5	87.9	66.7	100.0	90.0	91.7	100.0	0.0	94.1	91.7	91.7	84.2	95.5	90.5	90.9	90.8
Physical handicap	0.0	0.0	11.1	0.0	0.0	0.0	1.7	33.3	0.0	0.0	8.3	0.0	0.0	3.9	8.3	0.0	5.3	4.5	0.0	0.0	2.8
Visual-hear-speech impairment	0.0	6.7	0.0	0.0	14.3	0.0	3.4	0.0	0.0	0.0	8.3	0.0	0.0	2.0	0.0	4.2	0.0	4.5	4.8	0.0	2.8
Impaired cognitive functioning	0.0	6.7	0.0	0.0	14.3	0.0	3.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	4.2	0.0	0.0	4.8	0.0	1.8
Psychiatric disorder	0.0	0.0	11.1	0.0	0.0	12.5	3.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	5.3	0.0	0.0	9.1	1.8

Deca žrtve psihološkog zlostavljanja koja ne pripadaju kategoriji onih koji ne ispoljavaju ni jedan problem i redovno pohađaju školu, u manjem procentu u odnosu na decu žrtve seksualnog zlostavljanja su prekinula svoje školovanje, pri čemu gotovo trećina njih neredovno pohađa školu. Isti procenat dece (15.6%) ispoljava bihevioralne probleme u školi, kao nasilničko ponašanje prema drugoj dec, predmetima i u odnosu sa drugim ljudima. 5.5% ove dece se bavi određenim kriminalnim aktivnostima, što se može dovesti u vezu sa podatkom da isti toliki procenat njih je ispoljilo neki vid negativnog ponašanja sa vršnjacima.

Table C.2.2.5 Karakteristike dece žrtava zanemarivanja

	Neglect (n=78)																				
	Male							Female							Total						
	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All	10	11	12	13	14	15	All
Total Neglect cases	7	7	9	8	6	3	40	5	4	8	11	8	2	38	12	11	17	19	14	5	78
Educational status																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Not attending school at all	0.0	14.3	0.0	0.0	0.0	0.0	2.5	0.0	0.0	0.0	18.2	12.5	0.0	7.9	0.0	9.1	0.0	10.5	7.1	0.0	5.1
Dropped out	42.9	0.0	11.1	12.5	16.7	0.0	15.0	20.0	0.0	25.0	18.2	25.0	0.0	18.4	33.3	0.0	17.6	15.8	21.4	0.0	16.7
Attends school	57.1	85.7	88.9	87.5	83.3	100.0	82.5	80.0	100.0	75.0	63.6	62.5	0.0	73.7	66.7	90.9	82.4	73.7	71.4	100.0	78.2
Work status																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Not working	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Working domestic/ unpaid	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Working salaried work	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Education-related problems																					
Unspecified	42.9	14.3	11.1	12.5	0.0	0.0	15.0	0.0	0.0	25.0	27.3	12.5	0.0	15.8	25.0	9.1	17.6	21.1	7.1	0.0	15.4
None	42.9	57.1	44.4	50.0	83.3	0.0	50.0	40.0	25.0	50.0	63.6	50.0	0.0	47.4	41.7	45.5	47.1	57.9	64.3	0.0	48.7
Learning disability	14.3	28.6	11.1	25.0	0.0	0.0	15.0	20.0	25.0	12.5	9.1	12.5	0.0	15.8	16.7	27.3	11.8	15.8	7.1	20.0	15.4
Specialized education class	0.0	0.0	0.0	0.0	16.7	0.0	2.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	7.1	0.0	1.3
Irregular school attendance	2.0	0.0	8.2	6.1	2.0	6.1	24.5	6.1	6.1	2.0	2.0	6.1	4.1	26.5	8.2	6.1	10.2	8.2	8.2	10.2	51.0
Behaviour-related problems																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
None	85.7	42.9	66.7	62.5	66.7	0.0	60.0	80.0	25.0	62.5	45.5	62.5	0.0	57.9	83.3	36.4	64.7	52.6	64.3	40.0	59.0
Problems in school	14.3	14.3	33.3	37.5	33.3	33.3	27.5	0.0	75.0	0.0	36.4	12.5	0.0	21.1	8.3	36.4	17.6	36.8	21.4	20.0	24.4
Problems in home	0.0	14.3	11.1	12.5	0.0	33.3	10.0	0.0	25.0	37.5	9.1	12.5	0.0	15.8	0.0	18.2	23.5	10.5	7.1	20.0	12.8
Violent behaviour	0.0	14.3	11.1	0.0	0.0	66.7	10.0	0.0	0.0	12.5	9.1	0.0	0.0	5.3	0.0	9.1	11.8	5.3	0.0	40.0	7.7
Bullying	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	33.3	2.5	0.0	0.0	12.5	0.0	0.0	0.0	5.3	0.0	0.0	5.9	0.0	0.0	40.0	3.8
Self-harming behaviour	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	9.1	0.0	0.0	2.6	0.0	0.0	0.0	5.3	0.0	0.0	1.3
Running away	0.0	14.3	0.0	0.0	16.7	0.0	5.0	0.0	0.0	25.0	18.2	12.5	0.0	13.2	0.0	9.1	11.8	10.5	14.3	0.0	9.0
Negative peer involvement	14.3	14.3	11.1	12.5	33.3	66.7	20.0	20.0	0.0	12.5	9.1	0.0	0.0	7.9	16.7	9.1	11.8	10.5	14.3	40.0	14.1
Inappropriate sexual behaviour	0.0	0.0	11.1	0.0	0.0	0.0	2.5	0.0	0.0	0.0	18.2	0.0	0.0	5.3	0.0	0.0	5.9	10.5	0.0	0.0	3.8
Criminal involvement	0.0	0.0	22.2	12.5	16.7	33.3	12.5	0.0	0.0	0.0	9.1	12.5	0.0	5.3	0.0	0.0	11.8	10.5	14.3	20.0	9.0
Substance abuse problems																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
None	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	66.7	97.5	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	0.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	80.0	98.7
Drug abuse	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	33.3	2.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	20.0	1.3
Alcohol abuse	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Diagnosed Disabilities																					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
None	100.0	85.7	88.9	100.0	66.7	66.7	87.5	80.0	75.0	75.0	81.8	87.5	0.0	81.6	91.7	81.8	82.4	89.5	78.6	80.0	84.6
Physical handicap	0.0	0.0	0.0	0.0	16.7	0.0	2.5	20.0	25.0	0.0	9.1	0.0	0.0	7.9	8.3	9.1	0.0	5.3	7.1	0.0	5.1
Visual-hear-speech impairment	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	9.1	0.0	0.0	2.6	0.0	0.0	0.0	5.3	0.0	0.0	1.3
Impaired cognitive functioning	0.0	14.3	0.0	0.0	16.7	33.3	7.5	0.0	0.0	12.5	0.0	12.5	0.0	5.3	0.0	9.1	5.9	0.0	14.3	20.0	6.4
Psychiatric disorder	0.0	0.0	11.1	0.0	0.0	0.0	2.5	0.0	0.0	12.5	9.1	0.0	0.0	5.3	0.0	0.0	11.8	5.3	0.0	0.0	3.8

Među decom koja su žrtve zanemarivanja u odnosu na drugu decu žrtve, najveći je procenat onih koji su napustili školu (16.7%). Sa tim u vezi polovina onih koji nisu napustili školu neredovno je pohađaju. Od problema u ponašanju, najviše ispoljavaju probleme u školi, potom od kuće, kao i različite vidove negativnog ponašanja sa vršnjacima (negative involvement with peers). Od zdravstvenih oštećenja nešto više nego kod druge dece žrtava ZZD prisutan je fizički hendikep, kao i kognitivna oštećenja.

C.2.3. Karakteristike porodica I domaćinstava zlostavljane dece

Table C.2.3 Karakteristike porodica I domaćinstava dece žrtava prema obliku zlostavljanja

	Form of Maltreatment				
	Physical abuse (n=82)	Sexual Abuse (n=43)	Psychological abuse (n=109)	Neglect (n=78)	All forms of maltreatment (n=199)
Family Status					
Unspecified	0.0	2.3	0.0	1.3	1.0
Married parents	63.4	76.7	68.8	48.7	62.3
Divorced parents	23.2	4.7	18.3	21.8	19.6
Single parent family	4.9	7.0	5.5	15.4	8.5
Step Family	7.3	9.3	4.6	9.0	6.5
Foster family	1.2	2.3	2.8	3.8	2.0
Adoption family	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Number of co-habitants					
Unspecified	0.0	2.3	0.0	1.3	1.0
1	9.8	9.3	8.3	12.8	9.5
2	22.0	37.2	18.3	23.1	25.1
3	47.6	32.6	50.5	32.1	40.2
4	11.0	7.0	14.7	10.3	11.6
>5	4.9	4.7	2.8	6.4	4.5
Co-habitants identity					
Unspecified	0.0	2.3	0.0	1.3	1.0
Mother	89.0	95.3	90.8	69.2	82.4
Father	64.6	67.4	66.1	48.7	60.8
Siblings	74.4	55.8	78.0	69.2	68.8
Grandparent(s)	13.4	2.3	9.2	19.2	14.1
Other blood/in-laws relative(s)	4.9	2.3	1.8	10.3	5.0
Parent's partner	8.5	16.3	5.5	6.4	7.5
Other CAN victims					
Unspecified	1.2	2.3	0.0	1.3	1.5
None	42.7	72.1	34.9	44.9	46.2
Siblings	56.1	25.6	65.1	53.8	52.3
Other types of abuse					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
None	41.5	79.1	31.2	75.6	59.3
Intimate partner violence	53.7	18.6	65.1	21.8	37.7
Elderly abuse	3.7	0.0	2.8	1.3	1.5
Sibling abuse	1.2	0.0	0.9	0.0	0.5
Housing adequacy					
Unspecified	2.4	9.3	11.9	17.9	11.6
No	81.7	65.1	67.9	46.2	64.8
Yes	15.9	25.6	20.2	35.9	23.6
Household income					
Unspecified	1.2	9.3	4.6	9.0	7.5
Very low	22.0	39.5	24.8	46.2	29.6
Low	35.4	27.9	33.0	23.1	29.6
Moderate	36.6	20.9	33.9	15.4	30.2
High	4.9	2.3	3.7	0.0	3.0
Very high	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Source of income					
Unspecified	0.0	9.3	4.6	11.5	8.0
No source of income	7.3	25.6	9.2	32.1	19.6
Full time employment	63.4	37.2	60.6	33.3	51.8
Part time/Seasonal employment	17.1	14.0	12.8	15.4	12.6
Social assistance	3.7	4.7	5.5	6.4	4.0
No reliable source	8.5	0.0	7.3	1.3	4.0
Financial problems					

Unspecified	0.0	9.3	4.6	9.0	7.0
No	39.0	16.3	33.0	15.4	29.6
Yes	61.0	62.8	62.4	69.2	63.3

U većini evidentiranih slučajeva ZSD dete žrtva bilo kojeg oblika zlostavljanja potiče iz potpune porodice u kojoj su roditelji u bračnoj zajednici. Kod fizičkog i psihološkog zlostavljanja oko 50% porodica su sa tri člana, dok je kod seksualnog zlostavljanja i zanemarivanja oko trećine porodica broji 2 ili 3 člana. Kada je u pitanju odnos članova domaćinstva za detetom žrtvom, uglavnom u istom domaćinstvu žive roditelji deteta i njegova braća i/ili sestre, potom baka i deda i drugi krvni ili srodnici po tazbini. Novi partner/ka roditelja živi u istom domaćinstvu sa 16.3% dece žrtava seksualnog zlostavljanja. Pored deteta žrtve u nešto više od polovine slučajeva je prisutno nasilje i nad njegovim/njenim bratom/sestrom, kao i partnersko nasilje u porodici trećine dece žrtava bilo kojeg oblika ZSD.

Pri tome, većinom su u pitanju porodice sa neadekvatnim uslovima stanovanja. Kada je u pitanju visina prihoda zapažaju se razlike prema vrsti zlostavljanja. Naime, porodice iz kojih potiču deca žrtve seksualnog zlostavljanja i zanemarivanja su uglavnom porodice sa izuzetno niskim primanjima, dok su u slučajevima fizičkog i psihološkog zlostavljanja to uglavnom porodice sa srednjim primanjima. Veza između izuzetno loših primanja i zanemarivanja može ukazati na to da je zanemarivanje pre produkt nemogućnosti roditelja da detetu zadovolji sve potrebe nego što to predstavlja svesno i voljno propuštanje/nečinjenje roditelja. U vezi sa tim, bez obzira na vrstu zlostavljanja većina porodica ima finansijske probleme, uprkos tome što im je posao sa punim radnim vremenom primarni izvor prihoda. Trećina porodica u kojima je prisutno zanemarivanje deteta su porodice bez ikakvog pouzdanog izvora prihoda.

C.2.4. Počinioci I negovatelji zlostavljane I zanemarene dece

Table C.2.4 Počinioci I negovatelji

	Perpetrators and Caregivers			Total
	Perpetrators only	Perpetrators & Caregivers	Caregivers only	
Frequency	70	158	191	419
%	16.7	37.7	45.6	100.0

Kada je u pitanju odnos zlostavljač-negovatelj, kao što se može videti u tabeli, u trećini slučajeva zlostavljač je osoba koja je ujedno i negovatelj deteta, odnosno njegov zakonski staratelj. U gotovo polovini slučajeva u pitanju je samo negovatelj, dok je u 16.7% u pitanju samo zlostavljač. **Ovo mi je malo konfuzno i nisam sigurna da li sam dobro, ili potpuno prokomentarisala jer nemam kod sebe matricu!!!!**

C.2.5. Karakteristike počinioca / negovatelja

Table C.2.5.1 Karakteristike počinioca prema vrsti zlostavljanja

	Form of Maltreatment				
	Physical abuse (n=82)	Sexual abuse (n=43)	Psychological abuse (n=109)	Neglect (n=78)	All forms of maltreatment (n=199)
Number of Perpetrators	24	28	27	19	70
Unspecified	0.0	3.6	0.0	0.0	0.0
1	83.3	85.7	70.4	78.9	82.9
2	16.7	10.7	29.6	21.1	17.1
3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4 or more	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Status of allegation					
Unspecified	0.0	3.6	0.0	5.3	4.3
Perpetrator	100.0	92.9	96.3	84.2	91.4
Alleged Perpetrator	0.0	3.6	3.7	10.5	4.3
Gender					
Unspecified	0.0	3.6	0.0	0.0	2.9
Male	83.3	96.4	77.8	52.6	77.1
Female	16.7	0.0	22.2	47.4	20.0
Age group					
>18	37.5	46.4	22.2	5.3	30.0
19-24	0.0	3.6	0.0	0.0	1.4
25-34	8.3	10.7	7.4	0.0	5.7
35-44	12.5	0.0	0.0	15.8	8.6
45-54	20.8	0.0	37.0	57.9	21.4
55-64	16.7	7.1	22.2	15.8	14.3
>65	0.0	32.1	0.0	0.0	12.9
Educational Level	4.2	0.0	11.1	5.3	5.7
Unspecified					
Has not attended school	25.0	42.9	14.8	15.8	27.1
Elementary school	4.2	10.7	7.4	0.0	5.7
Middle School	16.7	3.6	3.7	15.8	11.4
High School	0.0	0.0	0.0	0.0	38.6
Technical School	41.7	14.3	66.7	68.4	0.0
University	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Post-graduate studies	12.5	32.1	7.4	0.0	17.1
Employment status					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Employed	16.7	35.7	3.7	0.0	15.7
Unemployed	41.7	42.9	40.7	63.2	50.0
Retired	29.2	25.0	37.0	31.6	25.7
Marital Status					
Unspecified	12.5	0.0	18.5	5.3	8.6
Single	16.7	50.0	7.4	0.0	21.4
Married	8.3	17.9	11.1	5.3	11.4
Living together	16.7	3.6	7.4	0.0	7.1
Separated	20.8	3.6	11.1	26.3	12.9
Divorced	0.0	0.0	14.8	21.1	5.7
Widow/er	29.2	28.6	33.3	26.3	30.0

(Table C.2.5.1 cont.)

	Form of Maltreatment				
	Physical abuse (n=82)	Sexual abuse (n=43)	Psychological abuse (n=109)	Neglect (n=78)	All forms of maltreatment (n=199)
Relation to child					
Unspecified	0.0	10.7	0.0	0.0	18.6
Mother	4.2	0.0	7.4	42.1	12.9
Father	37.5	3.6	44.4	52.6	28.6
Step-mother	4.2	0.0	0.0	0.0	1.4
Step-father	8.3	0.0	3.7	0.0	2.9
Full sibling	8.3	0.0	7.4	0.0	2.9
Partial/half sibling	4.2	3.6	3.7	0.0	4.3
Step-sibling	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Grandparent	12.5	0.0	18.5	5.3	8.6
Other blood relative	4.2	0.0	3.7	0.0	1.4
In-laws	0.0	7.1	0.0	0.0	2.9
Foster Parent	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Caregiver in institution	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Health care provider	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Parent's partner	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Date	8.3	7.1	7.4	0.0	2.9
Roommate	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Work-relation	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Neighbour	0.0	14.3	0.0	0.0	5.7
Friend	0.0	10.7	0.0	0.0	4.3
Official /legal authority	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Stranger	4.2	0.0	0.0	0.0	1.4
School Teacher	4.2	32.1	3.7	0.0	14.3
Teacher/Coach (outside school)	0.0	3.6	0.0	0.0	1.4
Family friend	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
History of substance abuse					
Unspecified	20.8	42.9	3.7	0.0	22.9
None	45.8	21.4	51.9	73.7	47.1
Drug abuse	8.3	3.6	7.4	0.0	2.9
Alcohol abuse	33.3	35.7	44.4	26.3	30.0
Physical-Mental Disabilities					
Unspecified	25.0	67.9	7.4	0.0	32.9
None	66.7	32.1	85.2	84.2	60.0
Physical handicap	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Psychiatric Disorder	8.3	0.0	0.0	5.3	4.3
Impaired cognitive functioning	0.0	0.0	7.4	10.5	2.9
History of victimization					
Unspecified	25.0	67.9	7.4	0.0	32.9
None	75.0	28.6	88.9	100.0	65.7
Yes	0.0	3.6	3.7	0.0	1.4
Previous similar allegations					
Unspecified	25.0	39.3	7.4	0.0	21.4
None	16.7	57.1	74.1	94.7	70.0
Yes	58.3	3.6	18.5	5.3	8.6

Kod svih oblika zlostavljanja bio je jedan ili dva zlostavljača. Kod fizičkog zlostavljanja svi zlostavljači imaju status potvrđenog zlostavljača, dok je kod seksualnog i psihološkog zlostavljanja oko 3 %, a kod zanemarivanja 10.5% ima status navodnog zlostavljača. Muškarac je većinom zlostavljač kod svih oblika ZZD

izuzev zanemarivanja gde je gotovo isti procenat žena i muškaraca zlostavljač. Uglavnom su u pitanju osobe srednjih godine i srednjoškolskog obrazovanja. Za razliku od ostalih oblika, kod seksualnog zlostavljanja trećina zlostavljača ima postdiplomski novo obrazovanja. U skladu sa rezultatima o finansijskom statusu porodice, polovina zlostavljača su nezaposleni, što je kod zanemarivanja još prisutnije. Kod svih oblika zlostavljanja približno trećina zlostavljača su penzioneri. Takođe oko trećine zlostavljača je udovac/ica, potom bez partnera (21.4%), razdvojeni (12.9%), u braku (11.9%) ili vabračnoj zajednici (7.1%). Najmanje zlostavljača je razvedeno.

Kada je u pitanju odnos zlostavljača sa detetom, otac je najčešće taj ko je nasilan prema detetu, kod svih oblika zlostavljanja izuzev kod seksualnog, gde je nastavnik u trećini slučajeva zlostavljač. Kod seksualnog zlostavljanja pored nastavnika, kao zlostavljač je prisutan komšija, drug, kao i emotivni partner deteta žrtve. Partner deteta žrtve se javlja kao zlostavljač i kod fizičkog i psihološkog zlostavljanja. Majka kao zlostavljač, osim kod zanemarivanja, je mnogo manje prisutna od oca. Baka i deka decu najviše psihološki i fizički zlostavljaju. Trećina zlostavljača kod svih oblika ZSD su alkoholičari, što je u skladu sa većinom istraživanja o faktorima nasilja unutar porodice, kako u partnerskim relacijama, tako i u odnosu prema deci. U većini slučajeva zlostavljač nema istoriju viktimizacije i nije imao ranije slične prijave, osim onih koji u dete fizički zlostavljali.

Table C.2.5.2 Karakteristike negovatelja koji su I počinioci prema vrsti zlostaljanja

	Form of Maltreatment				
	Physical abuse (n=82)	Sexual abuse (n=43)	Psychological abuse (n=109)	Neglect (n=78)	All forms of maltreatment (n=199)
No of Caregivers/Perpetrators	69	18	95	81	158
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1	73.9	77.8	81.1	49.4	69.0
2	26.1	22.2	20.0	40.7	31.0
3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4 or more	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Status of allegation					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Perpetrator	92.8	88.9	95.8	93.8	93.0
Alleged Perpetrator	7.2	11.1	4.2	6.2	5.7
Gender					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	1.3
Male	72.5	77.8	75.8	55.6	67.7
Female	27.5	22.2	24.2	44.4	31.0
Age group					
>18	4.3	5.6	4.2	4.9	1.9
19-24	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
25-34	0.0	5.6	0.0	3.7	1.9
35-44	13.0	5.6	9.5	16.0	11.4
45-54	55.1	44.4	61.1	54.3	55.1
55-64	26.1	38.9	17.9	16.0	20.3
>65	1.4	0.0	6.3	4.9	5.1
Educational Level					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Has not attended school	2.9	5.6	1.1	3.7	3.8
Elementary school	14.5	27.8	14.7	37.0	24.1
Middle School	18.8	27.8	18.9	21.0	20.3
High School	0.0	0.0	0.0	0.0	43.0
Technical School	52.2	27.8	52.6	34.6	0.0
University	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Post-graduate studies	10.1	11.1	11.6	2.5	7.6
Employment status	1.4	0.0	1.1	1.2	1.3
Unspecified					
Employed	2.9	5.6	1.1	2.5	3.2
Unemployed	53.6	33.3	55.8	30.9	46.2
Retired	42.0	61.1	41.1	66.7	49.4
Marital Status	1.4	0.0	2.1	0.0	1.3
Unspecified					
Single	1.4	0.0	1.1	2.5	2.5
Married	2.9	5.6	3.2	11.1	6.3
Living together	69.6	50.0	70.5	53.1	60.1
Separated	7.2	27.8	4.2	4.9	6.3
Divorced	2.9	0.0	3.2	2.5	2.5
Widow/er	13.0	5.6	14.7	8.6	12.0

(Table C.2.5.2 cont.)

	Form of Maltreatment				
	Physical abuse (n=82)	Sexual abuse (n=43)	Psychological abuse (n=109)	Neglect (n=78)	All forms of maltreatment (n=199)
Relation to child					
Unspecified	2.9	11.1	1.1	4.9	2.5
Mother	21.7	22.2	23.2	44.4	30.4
Father	72.5	44.4	71.6	48.1	60.8
Step-mother	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Step-father	1.4	22.2	3.2	1.2	3.2
Full sibling	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Partial/half sibling	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Step-sibling	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Grandparent	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Other blood relative	0.0	0.0	0.0	1.2	0.6
In-laws	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Foster Parent	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Caregiver in institution	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Health care provider	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Parent's partner	1.4	0.0	1.1	0.0	0.6
Date	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Roommate	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Work-relation	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Neighbour	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Friend	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Official /legal authority	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Stranger	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
School Teacher	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Teacher/Coach (outside school)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Family friend	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
History of substance abuse					
Unspecified	1.4	0.0	3.2	3.7	3.8
None	58.0	55.6	57.9	61.7	61.4
Drug abuse	2.9	16.7	3.2	3.7	4.4
Alcohol abuse	37.7	33.3	35.8	28.4	30.4
Physical-Mental Disabilities					
Unspecified	2.9	0.0	2.1	2.5	1.9
None	88.4	72.2	84.2	80.2	83.5
Physical handicap	1.4	0.0	4.2	3.7	2.5
Psychiatric Disorder	7.2	22.2	10.5	11.1	9.5
Impaired cognitive functioning	0.0	5.6	2.1	6.2	3.2
History of victimization					
Unspecified	4.3	11.1	2.1	4.9	5.7
None	85.5	83.3	91.6	92.6	89.9
Yes	10.1	5.6	6.3	2.5	4.4
Previous similar allegations					
Unspecified	2.9	5.6	1.1	2.5	3.2
None	84.1	88.9	87.4	85.2	85.4
Yes	13.0	5.6	11.6	12.3	11.4

Kada su u pitanju negovatelji koji su istovremeno i zlostavljači deteta dobija se nešto drugačija slika. Kod svih oblika većinom je u pitanju jedna osoba koja ima status potvrđenog zlostavljača. I u situaciji kada je zlostavljač i negovatelj, dominiraju muškarci, srednje životne dobi (45-54 godina) sa završenom tehničkom

školom. Nezaposleni negovatelj-zlostavljač dominira kod fizičkog i psihološkog zlostavljanja, dok su kod seksualnog zlostavljanja i zanemarivanje najviše prisutni penzioneri. Za razliku od „samo“ zlostavljača, osobe koje su i negovatelji i zlostavljači većinom žive u vbračnoj zajednici i sa detetom su u krvnom srodstvu (otac, majka). Kod seksualnog zlostavljanja pored oca, prisutni su i majka i očuh kao zlostavljači. Oko trećine negovatelja-zlostavljača zloupotrebljava alkohol, većina istoriju viktimizacije ni u detinjstvu ni u odraslom dobu, i većina nema ranije prijave za slične postupke.

Table C.2.5.3 Karakteristike negovatelja prema vrsti zlostavljanja

	Form of Maltreatment				
	Physical abuse (n=82)	Sexual abuse (n=43)	Psychological abuse (n=109)	Neglect (n=78)	All forms of maltreatment (n=199)
Number of Caregivers	82	65	107	40	191
Unspecified					5.2
1					77.0
2					17.8
3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4 or more	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Gender					
Unspecified	6.1	7.7	7.5	7.5	6.1
Male	17.1	33.8	13.1	27.5	26.1
Female	76.8	58.5	79.4	65.0	73.3
Age group					
Unspecified	11.0	10.8	11.2	22.5	10.5
>18	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
19-24	0.0	0.0	0.0	5.0	1.0
25-34	14.6	7.7	15.9	7.5	11.0
35-44	54.9	63.1	51.4	25.0	51.8
45-54	13.4	15.4	18.7	22.5	16.8
55-64	1.2	3.1	0.9	5.0	2.6
>65	4.9	0.0	3.7	12.5	4.7
Relation to child					
Unspecified	6.1	7.7	7.5	10.0	6.8
Mother	69.5	60.0	72.0	27.5	59.7
Father	14.6	29.2	11.2	7.5	17.8
Step mother	1.2	0.0	0.9	2.5	0.5
Step father	0.0	1.5	0.0	2.5	1.0
Grandmother	7.3	1.5	4.7	22.5	7.3
Grandfather	0.0	0.0	0.0	7.5	1.6
Sibling	0.0	0.0	0.0	2.5	0.5
Step sibling	0.0	0.0	0.0	2.5	0.5
Other blood relative	0.0	0.0	0.0	5.0	1.0
In laws relative	0.0	0.0	0.9	2.5	0.5
Foster mother	0.0	0.0	0.0	2.5	0.5
Foster father	1.2	0.0	2.8	7.5	1.6
Caregiver in institution	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Parent's partner	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Type of Guardianship					
Unspecified	7.3	9.2	7.5	7.5	6.8
Parent	80.5	87.7	82.2	35.0	76.4
Legal guardian	1.2	0.0	0.0	0.0	0.5
Step parent	1.2	1.5	0.9	5.0	1.6
Foster parent	2.4	0.0	3.7	10.0	3.1
Caretaker	7.3	1.5	5.6	42.5	11.5

(Table C.2.5.3 cont.)

	Form of Maltreatment				
	Physical abuse (n=82)	Sexual abuse (n=43)	Psychological abuse (n=109)	Neglect (n=78)	All forms of maltreatment (n=199)
Educational Level					
Unspecified	12.2	7.7	14.0	42.5	15.7
Has not attended school	8.5	23.1	9.3	5.0	11.5
Elementary school	18.3	21.5	19.6	10.0	17.8
Middle School	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
High School	45.1	43.1	48.6	37.5	46.1
Technical School	1.2	0.0	0.9	2.5	0.5
University	14.6	4.6	7.5	2.5	7.9
Post-graduate studies	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Employment status					
Unspecified	11.0	9.2	8.4	42.5	9.4
Employed	39.0	47.7	38.3	30.0	42.4
Unemployed	45.1	38.5	49.5	27.5	39.3
Retired	4.9	3.1	3.7	0.0	8.9
Marital Status					
Unspecified	9.8	7.7	7.5	7.5	7.9
Single	4.9	3.1	3.7	10.0	5.2
Married	54.9	76.9	60.7	52.5	62.3
Living together	6.1	6.2	4.7	2.5	5.2
Separated	3.7	1.5	3.7	0.0	2.1
Divorced	14.6	3.1	15.0	12.5	11.5
Widow/er	6.1	1.5	3.7	15.0	5.8
History of substance abuse					
Unspecified	7.3	9.2	7.5	10.0	7.3
None	91.5	86.2	91.6	90.0	91.1
Drug abuse	1.2	3.1	0.9	0.0	1.0
Alcohol abuse	1.2	3.1	0.9	0.0	1.0
Physical-Mental Disabilities					
Unspecified	6.1	7.7	7.5	7.5	6.3
None	91.5	81.5	86.0	85.0	86.9
Physical handicap	0.0	1.5	2.8	5.0	2.1
Psychiatric Disorder	2.4	3.1	2.8	0.0	2.6
Impaired cognitive functioning	0.0	7.7	0.9	2.5	3.1
History of victimization					
Unspecified	9.8	7.7	8.4	10.0	8.4
None	81.7	89.2	82.2	82.5	85.9
Yes	8.5	3.1	9.3	7.5	5.8
History of CAN allegations					
Unspecified	6.1	7.7	7.5	7.5	6.3
None	92.7	90.8	90.7	90.0	92.7
Yes	1.2	1.5	1.9	2.5	1.0

Kada su u pitanju negovatelji koji nisu zlostavljači, dobija se drugačija slika o polnoj strukturi i odnosu sa detetom. Naime žene, odnosno majke su dominantni negovatelji kod svih oblika zlostavljanja. Pored majke, kod zanemarivanja negovatelji su i baka, deda, drugi krvni srodnik i hranitelj/ka. Kada je u pitanju vrsta staranja, kao negovatelji u većini slučajeva se javljaju roditelji deteta žrtve. Po pitanju obrazovanja i radnog statusa to su uglavom osobe koje su zvršile srednju školu i zaposlene su. Kod seksualnog zlostavljanja oko petine negovatelja nije završilo školu, ili je pak završilo samo osnovnu školu. Za razliku od zlostavljača,

negovatelji su većinom u braku, nemaju mentale ili fizičke poteškoće/obolenja, ne zloupotrebljavaju alkohol i drogu i nemaju istoriju vitimizacije niti ranije prijave za ZZD.

C.2.6. Agencije uključene u vođenje slučajeva ZZD I pružene usluge deci žrtvama I njihovim porodicama

Table C.2.6.1 Agencije uključene u vođenje slučajeva ZZD prema vrsti zlostavljanja t

	Form of Maltreatment				
	Physical abuse (n=82)	Sexual abuse (n=43)	Psychological abuse (n=109)	Neglect (n=78)	All forms of maltreatment (n=199)
Case assessment of allegation					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	1.3	0.5
Medical /Health services	20.7	51.2	14.7	11.5	20.6
Mental Health services	2.4	4.7	1.8	5.1	3.0
Education services	8.5	2.3	11.0	21.8	11.1
Social services	89.0	97.7	92.7	96.2	93.5
Police services	57.3	83.7	49.5	26.9	48.7
Legal/Judicial services	13.4	51.2	14.7	14.1	21.1
Maltreatment confirmation					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	1.3	0.5
Medical /Health services	18.3	51.2	11.9	10.3	19.6
Mental Health services	2.4	4.7	1.8	6.4	3.5
Education services	6.1	0.0	3.7	14.1	7.0
Social services	98.8	95.3	100.0	97.4	98.0
Police services	50.0	81.4	45.0	21.8	43.2
Legal/Judicial services	14.6	44.2	18.3	17.9	22.1
Legal Action Taken					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	1.3	0.5
None legal action taken	3.7	2.3	5.5	11.5	7.0
Social service/police -NO court involvement	63.4	16.3	61.5	52.6	52.8
Emergency protection procedures implemented	15.9	18.6	18.3	37.2	21.1
Judicial action to protect victim by court order(s)	4.9	2.3	5.5	6.4	4.5
Judicial action to remove parent(s) rights	7.3	16.3	9.2	21.8	12.6
Police/Judicial action to prosecute abuser	24.4	79.1	17.4	6.4	25.6
Care plan for child					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Child remains in family with no intervention	31.7	30.2	33.0	21.8	31.7
Child remains in family with planned intervention	52.4	51.2	48.6	42.3	46.2
Child removed from family (parents co-operation)	14.6	7.0	13.8	21.8	14.6
Child removed from family home by court order	1.2	11.6	4.6	14.1	7.5
Out of home placement					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
No out of home placement	79.3	76.7	77.1	61.5	74.4
Children's Home Institution-NO individual carer	2.4	11.6	1.8	10.3	6.5
Mother/child shelter	6.1	2.3	6.4	1.3	3.5
Kinship Care with relatives/extended family	3.7	0.0	4.6	6.4	5.0
Foster Care with volunteer/paid carers	4.9	0.0	7.3	19.2	8.5
Adoption with parents agreement or court order	0.0	2.3	0.0	1.3	0.5
Abuser leaves the family home	3.7	2.3	2.8	0.0	1.5

Tabela C.2.6.1. prikazuje podatke o tome koje su sve službe bile uključene u procenu i potvrdu prijave, kao i koje su mere preduzete u cilju zaštite deteta. Kod svih oblika ZZD u najvećoj meri procenu i potvrdu prijave je

vršio CSR. Pored centra, bile su uključene i ustanove zdravstvene zaštite, policija i pravosudni organi, pri čemu su sve ove službe u najvećoj meri bile zastupljene u proceni i potvrdi sumnje na seksualno zlostavljanje deteta. Kada je u pitanju vrsta pravnih mera koje su preuzete povodom sumnje i potvrde zlostavljanja, kod svih oblika, osim seksualnog zlostavljanja CSR je u skladu okvirom svoje nadležnosti preduzeo mere iz oblasti socijalne zaštite bez uključivanja suda. Postupak hitne zaštite deteta primenjen je u oko 20 % slučajeva svih oblika ZSD, osim zanemarivanja gde je primenjen u više od trećine slučajeva. Pravosudne radnje za lišavanje roditeljskog prava su uglavnom preduzimane kod seksualnog zlostavljanja i zanemarivanja, dok su policijske i sudske mere za pokretanje tužbe protiv zlostavljača najviše preduzimane kod seksualnog zlostavljanja.

Kada je u pitanju plan za dete, podaci pokazuju da je u oko polovine slučajeva dete ostajalo u porodici uz planiranu intervenciju. Mera izmeštanje deteta iz porodice prema sudskom nalogu preduzimana je uglavnom kod seksualnog zlostavljanja i zanemarivanja. Izmeštanje deteta van porodice i kuće je retko primenjivano u posmatranim slučajevima, i to smeštaj u Prihvatište za urgentnu zaštitu zlostavljanje dece bez pojedinačnih negovatelja (seksualno zlostavljanje i zanemarivanje), sklonište za majku i dete (fizičko i psihološko zlostavljanje) i hraniteljsku porodicu (zanemarivanje).

Table C.2.6.2 Upućivanje u službe i pružene usluge deci žrtvama i njihovim porodicama prema vrsti zlostavljanja

	Form of Maltreatment				
	Physical abuse (n=82)	Sexual abuse (n=43)	Psychological abuse (n=109)	Neglect (n=43)	All forms of maltreatment (n=199)
Referrals made to services					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	1.3	0.5
None	59.8	51.2	55.0	62.8	59.3
Parent support program	3.7	4.7	7.3	9.0	5.5
Drug or alcohol counselling	2.4	0.0	2.8	3.8	1.5
Other family counselling	0.0	0.0	1.8	1.3	1.0
Social welfare assistance	9.8	14.0	11.0	20.5	12.6
Food Bank	0.0	0.0	0.0	2.6	1.0
Shelter services	4.9	4.7	7.3	3.8	5.0
Domestic violence counselling	18.3	11.6	22.0	3.8	13.6
Psychiatric services	3.7	14.0	5.5	5.1	5.0
Psychological services	8.5	25.6	12.8	9.0	13.1
Special education referral	0.0	2.3	0.9	1.3	1.0
Recreational program	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Victim support program	0.0	2.3	0.9	0.0	1.0
Medical/dental services	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Other child counselling	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Services received					
Unspecified	0.0	0.0	0.0	1.3	0.5
None	56.1	51.2	55.0	62.8	59.3
Parent support program	3.7	4.7	7.3	9.0	5.5
Drug or alcohol counselling	2.4	0.0	2.8	3.8	1.5
Other family counselling	0.0	0.0	1.8	1.3	1.0
Social welfare assistance	9.8	11.6	11.0	20.5	12.1
Food Bank	0.0	0.0	0.0	2.6	1.0

Shelter services	4.9	4.7	5.5	2.6	4.0
Domestic violence counselling	18.3	11.6	22.9	5.1	14.1
Psychiatric services	3.7	11.6	4.6	3.8	4.0
Psychological services	11.0	27.9	13.8	9.0	14.6
Special education referral	0.0	2.3	2.8	3.8	2.0
Recreational program	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Victim support program	0.0	2.3	1.8	0.0	1.5
Medical/dental services	0.0	0.0	0.0	1.3	0.5
Other child counselling	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Podaci o potraživanju pomoći i dobijenim uslugama pokazuju da ukupno posmatrano (svi oblici ZZD) više od polovine porodica (59.3%) se nije povodom nasilja obraćalo za pomoć ni jednoj službi koja se bavi decom i porodicom. Kada su u pitanju konkretne službe kojima su se porodice obraćale i usluge koje su potraživale, najviše su zastupljeni savetovanje o nasilju u porodici (13.6%), usluge psihološkog savetovališta (13.1%) i socijalna davanja (12.6%). Približno isti procenat porodica se za pomoć obratilo skloništu/prihvatištu za žrtve nasilja (5%), programu podrške roditeljima (5.5%) i psihijatrijskim službama (5 %). Usluge iz oblasti socijalne zaštite (socijalna davanja) najviše su potraživale porodice sa zanemarivanjem i seksualnim zlostavljanjem deteta. Pored toga, porodice sa seksualnim zlostavljanjem deteta su potraživale i odgovaraju medicinske usluge, psihološke i psihijatrijske orijentacije. Porodice u kojima je bilo prisutno fizičko psihološko zlostavljanje deteta su se najviše obraćale za pomoć savetovalištu protiv nasilja u porodici, što može implicirati da je u tim porodicama prisutno i partnersko nasilje. Porodice su se najmanje za pomoć obraćale programima podrške žrtvama, narodnoj kuhinji, programu specijalnog obrazovanja i savetovališti za alkoholičare ili narkomane. U skladu sa službama kojima su se porodice obraćale za pomoć i podršku je i vrsta usluga koje su povodom toga dobijale, pri čemu gotovo 60% porodica iz kojih potiče dete žrtva zlostavljanja i zanemarivanja nije dobilo ni jednu uslugu pomoći ili podrške.

C.3. Kompletnost dosijea u odnosu na karakteristike registrovanih slučajeva ZZD : naučene lekcije iz podataka koji nedostaju

Table C.3 Dostupnost informacija koje se odnose na karakteristike registrovanih slučajeva

	Availability of information (n = 199)			
	Available information		Non-available information (missing/unspecified)	
	f	%	f	%
Report date (exact date of intake)	199	100	0	0
Child-related information				
Age	199	100	0	0
Date of birth	199	100	0	0
Gender	199	100	0	0
Nationality	199	100	0	0
Educational Status	199	100	0	0
Work Status	199	100	0	0
Education-related problems	199	100	0	0
Behaviour related problems	199	100	0	0
Substance-abuse problems	199	100	0	0
Diagnosed Disabilities	199	100	0	0
Contact details				
Telephone number	190	95.5	9	4.5
Address	199	100	0	0
Incident related information				
Duration of maltreatment	199	100	0	0
Source of referral	199	100	0	0
Scene of incident	199	100	0	0
Form of maltreatment	199	100	0	0
Physical abuse (n = 82)				
Status of substantiation	82	100	0	0
Specific Forms	82	100	0	0
Injury due to physical abuse	82	100	0	0
Nature of injury(-ies)	82	100	0	0
Sexual abuse (n = 43)				
Status of substantiation	43	100	0	0
Specific Forms	43	100	0	0
Psychological abuse (n = 109)				
Status of substantiation	109	100	0	0
Specific Forms	109	100	0	0
Neglect (n = 78)				
Status of substantiation	78	100	0	0
Specific Forms	78	100	0	0
Case assessment of allegation	198	99.5	1	0.5
Maltreatment confirmation	198	99.5	1	0.5
Legal action taken	198	99.5	1	0.5
Care plan for child	199	100	0	0
Out of Home placement	199	100	0	0

(Table C.3. cont.)

	Availability of information (n=199)			
	Available information		Non-available information (missing/unspecified)	
	f	%	f	%
Perpetrator(s)' related information (n = 228)				
Number of perpetrators	228	100	0	0
Status of allegation	223	97.8	5	2.2
Gender	224	98.2	4	1.8
Age	197	86.40	31	13.60
Nationality	211	92.54	17	7.46
Educational level	203	89.0	25	11.0
Employment status	212	93.0	16	7.0
Marital status	209	91.7	19	8.3
Relationship to child	221	96.9	7	3.1
History of substance abuse	208	91.2	20	8.8
Physical-Mental Disabilities	200	87.7	28	12.3
History of victimization/abuse	196	86.0	32	14.0
Previous similar allegations	208	91.2	20	8.8
Contact details				
Telephone number	190	83.3	38	16.7
Address	222	97.4	6	2.6
Caregiver(s) related information (n = 191)				
Relation to Perpetrators				
Number of caregivers	191	100.0	0	0.0
Relationship to Child	178	93.2	13	6.8
Type of Guardianship	178	93.2	13	6.8
Gender	180	94.2	11	5.8
Age	171	89.5	20	10.5
Nationality	107	56.0	84	44.0
Educational level	161	84.3	30	15.7
Employment status	173	90.6	18	9.4
Marital status	176	92.1	15	7.9
History of substance abuse	177	92.7	14	7.3
Physical-Mental Disabilities	179	93.7	12	6.3
History of victimization/abuse	175	91.6	16	8.4
History of CAN allegations	179	93.7	12	6.3
Contact details				
Telephone number	191	100.0	0	0.0
Address	182	95.3	9	4.7
Family-related information				
Family status	197	99.0	2	1.0
Number of co-habitants	197	99.0	2	1.0
Co-habitants' identity	197	99.0	2	1.0
Other CAN victims	196	98.5	3	1.5
Other types of abuse	199	100.0	0	0.0
Referrals made to services	198	99.5	1	0.5
Services received	198	99.5	1	0.5
Household-related information				
Housing adequacy	176	88.4	23	11.6
Household income	184	92.5	15	7.5
Source of income	183	92.0	16	8.0
Financial problems	199	100.0	0	0.0
Previous maltreatment				
Type of most severe maltreatment	199	100.0	0	0.0
Perpetrator(s)	197	99.0	2	1.0
Investigating agencies	199	100.0	0	0.0
Follow-up information				
	197	99.0	2	1.0

POGLAVLJE D. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Pervenstveni cilj SPS je bio da izmeri incidence svih oblika ZZD i da uporedi te rezultate sa rezultatima epidemiološkog istraživanja sa ciljem da se utvrdi u kojoj meri je zvanična, registrovana incidence zlostavljanja i zanemarivanja dece u skladu sa skrivenom incidencom u opštoj populaciji.

Drugi ciljevi su bili da se više sazna o vulnerabilnosti dece prema ZZD i specifičnim oblicima zlostavljanja, zatim o karakteristikama deteta-žrtve, karakteristikama porodice i domaćinstva zlostavljane dece, počiniocima ili onima koji vode brigu o detetu, i takođe o službama koje su uključene u vođenje slučajeva ZZD i uslugama pruženim deci žrtvama i njihovim porodicama.

Metodologija i instrumenti koji su bili dogovoreni na nivou Konzorcijuma su poštovani u istraživanju. Za prikupljanje informacija korišćeni su Formular A za organizacije i Formular B za individualne slučajeve.

SPS je u Srbiji sprovedena u centrima za socijalni rad koji pripadaju sektoru socijalne zaštite i koji su glavna statutarna agencija odgovorna za zaštitu deteta.

Prikupljanje podataka je obavljeno u 14 centara za socijalni rad u istim opštinama u kojima je rađeno i epidemiološko istraživanje. Ovih 14 centara čine 9,8% od ukupno 153 CSR u državi, ali način na koji je vršeno uzorkovanje je obezbedio reprezentativnost uzorka. U svakom geografskom regionu u kojem je sprovedena BECAN studija (Beograd, Vojvodina, Zapadna-Jugozapadna Srbija i Istočna-Jugoistočna Srbija), odabran je isti broj centara. Svih 14 centara pokrivaju i gradska i prigradska područja, a 11 centara uključenih u uzorak pokrivaju takođe i seoska područja.

Karakteristike CSR u uzorku su sledeće. Svi uključeni centri se bave aktivnostima na sva tri nivoa prevencije (primarna, sekundarna i terijerna) kao i sa pružanjem pravne pomoći korisnicima. Pored papirnih arhiva koje imaju svi CSR, 11 centara ima elektronsku arhivu a 3 centra imaju i bazu podataka. Posmatrano prema regionima, po 3 CSR iz Beograda, Vojvodine i Istočne/Jugoistočne Srbije imaju elektronsku arhivu, i 2 CSR iz Zapadne/Jugozapadne Srbije. Bazu podataka poseduju sva 3 CSR iz Beograda i jedan iz Vojvodine. Osoblje CSR je obučeno za registrovanje slučajeva ZZD, i svi su socijalni radnici.

Glavni rezultati su oni koji se odnose na incidence ZZD. Ukupno posmatrano, na osnovu zvanično registrovanih slučajeva zaključuje se da je u proseku dvoje na 1000 dece žrtva nekog oblika zlostavljanja ili zanemarivanja. Pri tome, najviše je zastupljeno psihološko zlostavljanje, dok je najmanje prisutno seksualno zlostavljanje. Kod tumačenja podataka o seksualnom zlostavljanju svakako treba imati u vidu da je ionako mala spremnost dece i porodice da prijave ZZD kod ovog oblika još izraženija. Pored toga, zabeležena je približno ista incidenca fizičkog zlostavljanja i zanemarivanja dece. Posmatrano prema uzrastu, nekom obliku zlostavljanja i zanemarivanja su najviše izložena deca na uzrastu od 12 godina, dok su najmanje izložena deca od 15. godina. Konkretnije, fizičko i psihološko zlostavljanje je najzastupljenije kod dece od 11 godina, dok je seksualno zlostavljanje najviše evidentirano kod dece od 12 godina, a zanemarivanje kod trinaestogidšnjaka. Zapažaju se izvesne razlike prema polu. Naime, rezultati pokazuju da su dečaci na uzrastu od 11 godina najviše izloženi nekom obliku ZZD, dok se kod devojčica starosna granica pomera. Naime, najviša incidenca ZZD kod devojčica zabeležena je na uzrastu od 14. godina. Distribucija različitih

oblika ZZD je približna i kod dečak i kod devojčica, s tim što je očekivano i u skladu sa rezultatima brojnih istraživanja i tezom o rodnoj dimenziji ZZD, seksualno zlostavljanje nešto zastupljenije kod devojčica. Posmatrano prema regionima, tokom 2010. godine najviša registrovana incidenca ZZD zabeležena je u regionu Zapadna/Jugozapadna Srbija, kao i u Vojvodini. Najniža incidenca ZZD je registrovana u Istočnoj/Jugoistočnoj Srbiji, a potom i u Beogradu. Posmatrano prema regionima i vrsti ZZD, tokom 2010. godine najviša registrovana incidenca fizičkog i psihološkog zlostavljanja i zanemarivanja zabeležena je u Zapadnoj/Jugozapadnoj Srbiji, dok je najviša incidenca seksualnog zlostavljanja zabeležena u Vojvodini.

U pogledu statusa slučajeva zlostavljanja i zanemarivanja (potvrđeno ili sumnja na zlostavljanje) rezultati pokazuju da su u najvećem procentu u pitanju potvrđeni slučajevi fizičkog, psihološkog i seksualnog zlostavljanja i zanemarivanja. Znatno manje su zastupljeni slučajevi koji nisu potvrđeni, ali u kojima postoji sumnja na neki od oblika ZZD. U tom smislu, u ovoj kategoriji „indikovanih“ slučajeva najviše je prisutno seksualno zlostavljanje dece (9.3%). Pored toga, 5.1% slučajeva zanemarivanja ima status nepotvrđenog ZZD, Posmatrano prema vrsti ZZD i regionu, rezultati pokazuju da je u Beogradu i Vojvodini najviše potvrđenih slučajeva psihološkog zlostavljanja i zanemarivanja, u regionu Zapadne/Jugozapadne Srbije je najviše slučajeva potvrđenog fizičkog i psihološkog zlostavljanja, dok su u regionu Istočna/Jugoistočna svi slučajevi ZZD koji su u posmatranom periodu evidentirani ujedno i potvrđeni slučajevi nasilne viktimizacije dece. Kada je u pitanju sumnja na zlostavljanje u takvi slučajevi su zabeleženi u tri od četiri regiona. Pri tome, u Beogradu i regionu Zapadne/Jugozapadne Srbije u evidentiranim slučajevima najviše je zastupljena sumnja na seksualno zlostavljanje, dok je u Vojvodina to slučaj sa fizičkim zlostavljanjem.

Karakteristike počinioca su bile sledeće. Većinom su muškarci bili počinioci svih oblika ZZD osim zanemarivanja gde su muške i ženske osobe bile jednako zastupljene. Počinioci su većinom srednjih godina, sa srednjim obrazovanjem, osim u slučaju seksualnog zlostavljanja gde je 1/3 počinioca imala posle diplomsko univerzitetsko obrazovanje. Polovina počinioca su nezaposleni a u slučajevima zanemarivanja je to još češće.

Što se tiče odnosa između deteta i počinioca, otac je bio počinioc u većini slučajeva osim kod seksualnog nasilja gde su nastavnici bili počinioci u 1/3 slučajeva. Majke su ređe nego očevi zastupljene kao počinioci osim u slučajevima zanemarivanja. Trećina počinioca svih oblika ZZ zloupotrebljavaju alkohol.

U većini registrovanih slučajeva dete-žrtva živi u potpunoj porodici, sa oba roditelja ali su finansijska situacija i uslovi stanovanja većine porodica prilično loši. To je posebno slučaj sa porodicama gde je zanemarivanje glavni tip ZZD.

Rezultati našeg istraživanja ukazuju da samo mali deo dece koja su doživela neki oblik ZZD dospe do Centara za socijalni rad koji im mogu obezbediti potrebnu pomoć i podršku. U CSR se godišnje registruje u proseku 2 slučaja ZZ na 1000 dece opšte populacije a neka o dece su doživela multiplu viktimizaciju.

Sa druge strane, prema rezultatima epidemiološke studije, 45,5% dece, odnosno nešto manje od 500 na 1000 dece, dalo je podatak o iskustvu 2-3 tipa nasilja, a 2,9% dece odnosno približno 30 na 1000 dece je doživelo sva 4 tipa nasilja (fizičko, psihološko, seksualno i zanemarivanje) u godini koja je prerhodiła istraživanju. Drugim rečima, samo svako 15 dete koje je doživelo sva 4 tipa nasilja je dospelo do CSR:

Razlozi ovog raskoraka između visoke incidence ZSD u opštoj populaciji i niske incidence slučajeva registrovanih u CSR su dvojaki. Prvo, senzitivnost roditelja u odnosu na negativna životna iskustva njihove dece je niska. Podaci o potraživanju pomoći i primljenim uslugama ukazuju da se više od polovine (59,3%) porodica nije nikada obratilo za pomoć zbog nasilja nijednoj službi za decu i porodicu. Jedan od razloga takvog ponašanja roditelja je sigurno stav prema nasilju nad decom. Činjenica je da mnogi roditelji smatraju da je telesno kažnjavanje dozvoljen i čak neizostavan način vaspitavanja dece.

Drugi razlog što se roditelji ne obraćaju socijalnim službama za pomoć jeste njihovo nepoverenje zbog niske efikasnosti ovih službi. Istraživanje je pokazalo da je međusektorska saradnja i razmena informacija o pojedinačnim slučajevima između socijalne zaštite, zdravstva, obrazovnih institucija, policije i ostalih u mreži za zaštitu deteta na vrlo niskom nivou.

Čini se da je praćenje slučajeva ZSD najslabija tačka službi koje su odgovorne za procenu i vođenje slučajeva ZSD. Izgleda da se mnogo informacija beleži ali da nema sekundarne analize. Kategorizacija slučajeva, analiza upućenih slučajeva i ishoda rada sa njima nedostaju, a bez toga intervencije i mere ostaju nedelotvorne.

Još jedan veliki problem je nepostojanje centralne baze podataka, a s obzirom da institucije koje se bave zlostavljanjem i zanemarivanjem deteta koriste različite parametre u proceni i registrovanju slučajeva, podaci o pravom obimu nasilja koje deca u Srbiji trpe su nedostupni.

Jasno je da dalji razvoj sistema za prevenciju i zaštitu dece od zlostavljanja i zanemarivanja nije moguć bez uspostavljanja jedinstvenog sistema registracije podataka o nasilju i praćenju efekata primenjenih mera i programa.

Jedan od specifičnih ciljeva Akcionog plana za sprovođenje Nacionalne strategije za prevenciju i zaštitu deteta od zlostavljanja i zanemarivanja jeste "Poboljšanje sistema za prikupljanje i analizu podataka i izveštavanje o zlostavljanju, zanemarivanju i eksploataciji dece. Sledeće aktivnosti za postizanje ovog cilja se preporučuju:

- Razvoji novih ili poboljšanje postojećih procedura i instrumenata za registrovanje i praćenje trendova u oblasti zaštite deteta od nasilja u svim sektorima: zdravstvo, obrazovanje, socijalna zaštita, policija i pravosuđe.
- Razvoj integrisanog sistema registracije podataka o ZSD (centralna baza podataka)
- Obuka zaposlenih u svim sektorima za orimenu centralne baze podataka
- Sprovođenje intersektorskih istraživanja nasilja nad decom

Rezultati i iskustva stečena sprovođenjem BECAN studije kao i instrumenti koji su razvijeni i modifikovani predstavljaju veliku vrednost u postizanju gore navedenog cilja. Ohrabruje što su prvi koraci u uključivanju produkata SPS (instrumenti, metod itd) u dalji razvoj sistema praćenja ZSD u Srbiji već u toku.

Prilog I: Lista organizacija koje su dale podake

PRILOG II: Obrazci za vađenje podataka Deo I & II

PRILOG III: Priručnik za istraživače